

ΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Παρατετὺς 30 Νοεμβρίου.

Ἡ ἑορτὴ τὴν ὁποίαν ἡ Φιλοδοσικὴ Ἐνωσις ἔδωκεν ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, ἀρχομένη τοῦ ἔργου τῆς ἀναδασώσεως τῆς χώρας, συνενώνει τόσα στοιχεῖα ταυτοχρόνως

**Εἰς τὸν λόφον
τοῦ Φιλοπάππου**

ὠραιότητος καὶ πρακτικοῦ πνεύματος, ὥστε ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν νεοελληνικῶν ἐμπνεύσεων καὶ

τῶν νεοελληνικῶν ἔργων. Ἡ Φιλοδοσικὴ Ἐνωσις, τὸ σωματεῖον αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Πριγκηπίσσης Σοφίας καὶ τὴν διεύθυνσιν τὴν θερμὴν καὶ ἐνθουσιώδη τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δασῶν κ. Κ. Σαμίου, ἔθαψεν ἓνα ἀπὸ τὰ ὀρσερώτερα ἰδανικά, τὰ ἐμπνεύσαντα ἕως τῶρα τὰ ἑλληνικὰ σωματεῖα, ἐνεφανίσθη τοιουτοτρόπως εἰς μίαν συγκινητικὴν παράστασιν ἐνώπιον τοῦ μεγάλου κοινου, τοῦ ἀγνοούντος ἴσως καὶ τὴν ὑπαρξίν του καὶ μαζί με αὐτὸ ἔκαμε τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἐν μέσῳ τῆς παιδικῆς μυρμηκίας τῶν σχολείων, τῆς ἐκπροσωπούσης τὴν γενεάν ἢ ὁποία φθάνει ὀπισθὲν μας, ἔκαμε τὴν ἐμφάνισιν τῆς τὴν θριαμβευτικῆς ἢ δασικῆς ἰδέας, τὸ ὠραῖον σύμβολον τῆς πρασίνης ὀρσερότητος, τῆς πρασίνης ζωῆς καὶ τῆς πρασίνης εὐημερίας. Πρέπει νὰ σημειωθῇ, χάριν τῶν ἀγνοούντων ἴσως τὸν σκοπὸν τοῦ σωματείου, ὅτι ἔργον αὐτοῦ κυρίως δὲν εἶνε ἡ περὶ τῶν δασῶν φροντίς, φροντίς ἀνωτέρα τῶν δυνάμεων ἐνός σωματείου καὶ ἀνήκουσα εἰς τὰς ἀρμοδίας ἀρχὰς καὶ ὑπουργίας τοῦ κράτους, ἀλλ' ἡ ἀναδάσωσις τῶν πέριξ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων τόπων, ἡ συντήρησις καὶ περιθάλψις τῶν ὑφισταμένων φυτειῶν καὶ ἡ διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ παραδείγματος ἐμπνευσις τῆς ἀγάπης πρὸς τὰ δένδρα, τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν πρασιναῖαν, τῆς στοργῆς πρὸς τὰ πανεύμορφα πλάσματα τοῦ φυτικοῦ κόσμου, τῆς λατρείας τῆς εὐγενεοῦς πρὸς τὴν χλωρίδα, ὡς πηγὴν ὠραιότητος, ὑγείας, ἡμερώσεως καὶ εὐημερίας. Τὸ ἰδανικὸν αὐτὸ ὁμολογουμένως ἡ Φιλοδοσικὴ Ἐνωσις ἐπεδίωξε μέχρι τοῦδε ἀθερῶτως καὶ μετριοφρόνως, ἀλλὰ μετὰ πρακτικοῦ πνεύματος καὶ σωφροσύνης καὶ καρτερίας, ὅχι ἑλληνικῆς, ἰσχύουσα βαθμηδὸν τὰ φυτῶνά της καὶ παρασκευάζουσα τὸ μέλλον τοῦ σωματείου. Ἐχρειάζετο ὅμως τὸ σωματεῖον

αὐτὸ ἀφανὲς καὶ ἀθύρῳβον, ἐχρειάζετο νὰ ἔλθῃ εἰς στενοτέραν σχέσιν πρὸς τὸ μέγα κοινόν, νὰ διαδώσῃ τὰ ἰδανικά του, νὰ καταστήσῃ προσφιλῆ τὰ σχέδια του καὶ τὰς ἐνεργείας του καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν ἀντίληψιν ὄχι μόνον τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν ἐταίρων του, ἀλλ' εὐρύτερου, ὅσον τὸ δυνατόν εὐρύτερου κοινού. Εἰς μίαν τελευταίαν συνεδρίασιν τοῦ σωματείου, καθ' ἣν προσκληθέντες παρευρέθησαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ τύπου, πολλὰ συνζητήθησαν καὶ πολλὰ ἐπροτάθησαν. Ὁ σοφὸς καθηγητὴς κ. Κυπάρισσος Στέφανος, ἕνας μαθηματικὸς μὲ ψυχὴν ποιητοῦ καὶ μὲ ἐνέργειαν Ἀγγλοσάξωνος, ὁ δημιουργὸς τῆς «Βιοτεχνικῆς Ἑταιρίας» εἶχε τὴν καλλιτέραν ἔμπνευσιν καὶ ἡ ἐορτὴ τὴν ὅποιαν ἐπρότεινε, μίᾳ ἐορτῇ ἐτησίᾳ, μίᾳ πρωτομαγιά δασικῇ εἰς τὸν μῆνα τῆς ἀπορίας, τὸν Νοέμβριον, φέρουσα τὸν λαὸν εἰς τὰ δάση, πλησιάζουσα αὐτὸν πρὸς τὴν φύσιν, σχετίζουσα αὐτὸν πρὸς τὰς γοητείας τοῦ πρασίνου κόσμου, ἐμφυσῶσα εἰς τὰ στήθη του τὸν ἔρωτα τῆς χλωρίδος, ἐγκαινιάσθη τὸσον πανηγυρικῶς καὶ τὸσον πανδῆμῳς πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τὸν φαλακρὸν λόφον τοῦ Φ.λοπάππου Ἡ «θεμέλιος ρίζα» — εἶνε ἡ ὥραία ἔκρασις τοῦ κ. Στεφάνου — κατετέθη. Αἱ ἡγεμονικαὶ χεῖρες κατέθεσαν εἰς ὄργῳσαν γῆν τὰς πρώτας ρίζας καὶ κατόπιν χίλια χεῖρες, χίλια μικρὰ χεῖρες μαθητῶν, ἐγκαινιάζουσι τὰ κινήματα τῆς ζωῆς τῶν μὲ τὴν εὐγενεστέραν χειρονομίαν, τὴν χειρονομίαν τοῦ δημιουργοῦ, ἤνωσαν μὲ τὴν ποτιῖαν μητέρα τὸ πλῆθος τῶν διψασμένων ριζῶν. Ὁ θεὸς Ἥλιος εὐλόγησε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ εὐγενὲς κίνημα καὶ ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς λάμποντας παρθενικοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν παιδιῶν ἕνα δραμα πρασινάδας, ζωῆς καὶ δημιουργίας ἐπέρασαν εἰρηνικὴν καὶ ὁρσοδόλον. Ἡ ἐορτὴ ἦτον ἀπὸ τὰς ὠραιοτέρας εἰς ἠθικὸν κάλλος, τὰς ὅποιας εἶδον αἱ Ἀθηναίαι. Αἱ μικρὰ χεῖρες αἱ ὅποιαι ἐρύτευσαν ἀπὸ ἕνα δένδρον τὴν πρωίαν ἐκείνην εὐλογηθεῖσαι ἀπὸ τὴν μητέρα φύσιν, θὰ πράξουν τὸ καλὸν καὶ θὰ κινήσονται πρὸς τὰ καλὰ ἔργα καὶ αἱ μικρὰ καρδίαι, αἱ ὅποιαι ἐσκίρτησαν ἐπάνω ἀπὸ τὸ μυστήριον τῆς φυσικῆς δημιουργίας θάγαπήσουν εἰς τὴν ζωὴν τῶν τῶ ὠρχίον καὶ τὸ ἀγαθόν.

ΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Η ΙΑΤΡΙΚΗ

Ἡ ἔδρα τῆς Ἑγυεινῆς. Ὁ νέος καθηγητὴς τῆς Ἑγυεινῆς καὶ Μικροβιολογίας κ. Κωνστ. Σάββας ἔκαμε τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα τὴν ἐμφάνισίν του ἐνώπιον τῆς ἀκαδημαϊκῆς νεότητος, διὰ τῆς εἰσηγήσεως εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ κλάδου τὸν ὅποιον ἐκλήθη νὰ διδάξῃ. Τὸ πρᾶγμα προκειμένου περὶ εἰσυδήποτε ἄλλου κλάδου τῆς ἱατρικῆς δὲν θὰ εἶχεν, ἐκτός τοῦ στενωῆς ἐπιστημονικοῦ του ἐνδιαφέροντος ἄλλην τινὰ σημασίαν. Προκειμένου ὅμως περὶ Ἑγυεινῆς, ἐνός κλάδου ἐντελῶς παρημελημένου παρ' ἡμῖν καὶ θεωρητικῶς καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν

τῶν εὐρυτάτων ἐφαρμογῶν του, ἀπικτᾶ σημασίαν πλὴν εὐρύτεραν ἢ ὅσον δύναται κανεὶς νὰ φαντασθῇ. Ἡ Ἑγυεινῆ, ἐπιστήμη παναρχαιοτάτη συνδεσμένη κατὰ τὰς πρώτας αὐτῆς ἐκδηλώσεις στενότατα πρὸς τὴν θρησκείαν τῶν λαῶν καὶ τῆς ὁπείας τὰ πρώτα στοιχεῖα ἀνευρίσκονται εἰς τὰς θρησκευτικὰς νουθεσίας τῶν παναρχαίων ἀνθρώπων, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑποβηθευμένη ὑπὸ τῶν ἀνακαλίψεων τοῦ μικροσκοπίου καὶ τῆς ἀποκαλίψεως τοῦ ἀπεράντου κόσμου τῶν ἀοράτων ἔχθρων τῆς ὀργανικῆς ζωῆς, κατέλαβε μίαν τῶν ἐπιστημονικῶν θέσεων ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐπιστῆμῃ καὶ τῇ συγχρόνῳ κοινωνίᾳ.

Ἡ πρόληψις κατὰ μέγα μέρος τῶν νοσημάτων, τὰ ὅποια λυμαινόνται τὴν ἀνθρωπότητα, ἡ κατόρησις σχεδὸν τῶν ἐπιδημιῶν αἱ ὅποιαι εἰς παλαιοτέρους χρόνους ἐδεκάτιζαν τοὺς λαοὺς σαρόνουσαι κυριολεκτικῶς τὴν κατοικημένην ἐπιφάνειαν τοῦ πλανήτου, ἡ βελτιώσις τῶν ὄρων τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου, ἡ παράτασις τοῦ βίου μέχρι τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ὁρίων, ἐὰν δὲν ἐπραγματοποιήθησαν καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν μέχρι σήμερον, τίνουσιν ὅμως καθ' ἐκαστὴν νὰ πραγματοποιηθῶσιν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς συγκριτικῆς στατιστικῆς, τῆς ὁποίας τὰ ἐξαγόμενα εἰς πεπολιτισμένας κοινωνίας τῆς Εὐρώπης, ἀποβαίνουν ὁσημέραι μᾶλλον ἐνθαρρυντικὰ καὶ μᾶλλον παρήγορα. Αἱ κυβερνήσεις ἀναγνωρίζουσι ὅλην τὴν ἀνθρωπίνην, ἐθνικὴν καὶ οἰκονομικὴν σημασίαν τῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας προσφέρει ὁ κλάδος οὗτος τῆς ἱατρικῆς, περιέβαλον αὐτὸν διὰ τῆς μεγαλειτέρας μερίμνης, ὑπεβῆθησαν τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐργασίας διὰ τῆς ἰδρύσεως ἐργαστηρίων καὶ ἰνστιτούτων, ἐθυσίασαν κολλοσιαῖα κεφάλαια χάριν τῶν ἐφαρμογῶν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐξυγίανσιν τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων, ἔθεσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ τὴν νομοθετικὴν καὶ ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, παρέσχον δὲ πάντα τὰ μέσα τῆς διαδόσεως τῶν ὑγεινῶν γνώσεων καὶ παραγγελμάτων εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις. Ὑπὸ τοιούτους ὄρους ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τῆς Ἑγυεινῆς δὲν ἐβράδυνε νὰ κατοπτρισθῇ εἰς τὴν στατιστικὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν.

Ἐν Ἑλλάδι δυνόμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ Ἑγυεινῆ εἶνε κλάδος σχεδὸν ἄγνωστος, ἄγνωστος ἐπιστημονικῶς, ἄγνωστος δικητικῶς, ἄγνωστος κοινωνικῶς. Οἱ Ἕλληνας ἱατροὶ, τυρβάζοντες οἱ πλεῖστοι μᾶλλον περὶ τὴν στοιχειώδη θεραπευτικὴν καὶ τοὺς προσδοκώμενους κλάδους τῆς ἐπιστήμης, κατατριβόμενοι ἐν τῷ στενωῆ κύκλῳ τῆς φαρμακευτικῆς ἐμπειρίας, πολὺ ὀλίγας προσέφερον ὑπηρεσίας, ἐκτός ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων εἰς τὴν διαφώτισιν τῶν ὑγεινῶν ὄρων ὑφ' οὓς διατελεῖ ἡ Ἑλλάς καὶ τὴν διάδοσιν τῶν πρακτικῶν ὑποθηκῶν τοῦ σπουδαιστάτου τούτου κλάδου· αἱ ἀρχαὶ εἴτε δι' ἀπορίαν μέσων, εἴτε διὰ πέριφρόνησιν πατροπαράδοτον πρὸς πᾶν μὴ προσπίπτον εἰς τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν εἴτε καὶ διὰ ραθυμίαν καὶ μοιραιοδοξίαν ἑλληνικὴν, οὐδὲν γενναῖον ἐπραξάν μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τῆς ἐξυγιάνσεως τῆς χώρας, ἐπαναπαυόμεναι μόνον εἰς τὴν πανάκειαν τοῦ ἱατροσυνοδοίου καὶ τὴν ἄρσιν καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῶν καθάρσεων· ἡ κοινωνία ἐξ ἄλλου ἀμαθῆς, ἀποδηγέτης, ἀδιαφώτιστος, προσκεκολλημένη ἀκόμη εἰς τὴν πίστιν τῶν μαντζουνίων, τῶν ἐμπλάστρων καὶ τῶν ἐκδορίων ἀρκεῖται νὰ ἀναμένῃ, μὲ φαταλισμὸν ἀνατολικὸν τὴν νό

σον, διὰ νάντιτάξῃ κατ' αὐτῆς τὰ μνημονευθέντα ἀλεξιτήρια, ἐπαφί-
νουσα εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἰατρὸν τὰς ἄλλας φροντίδας.

Ἰπὸ τοιοῦτους ὄρους ἡ ἰδρυτικὴ ἔδρα τῆς Ἑγυπτιακῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
—διότι ὡς γνωστὸν ἡ Ἑγυπτιακὴ δὲν ἐδιδάχθη μέχρι τοῦδε ἢ κατὰ περιό-
δους καὶ ὑπὸ τὴν σχολαστικωτέραν αὐτῆς μορφήν—ἀποτελεῖ γεγονός,
ἄξιον νὰ χαιρετισθῇ ὡς εἰωνὸς ἀπὸ τοῦ ἀγαθωτέρου. Ὁ νέος καθηγη-
τῆς τῆς Ἑγυπτιακῆς, εἰδικῶς μορφωθείς περὶ τὴν κλάσιν αὐτῶν, ἐπιστή-
μων τοῦ ἐργαστηρίου, μικροβιολόγος γνωστός ἤδη ἐξ ἐργασιῶν ἐπιστημο-
νικῶν ἀξίων λόγου, παρέχει ὅλας τὰς ἐλπίδας ὅτι θάνυψῶσιν τὸν ἐπίση-
μον αὐτὴν κλάσιν τῆς ἰατρικῆς, εἰς τὴν ἀρμόζουσαν περιωπῆν, ὅχι μόνον
διδάσκων τοὺς μέλλοντας ἰατροὺς ἀπὸ τῆς ἔδρας, ἀλλὰ καὶ ἀσκῶν αὐτοὺς
ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τὸ ὅποιον μέλλει νὰ ἰδρῶσιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ,
καὶ ἐξοικειῶν πρὸς τὴν πειραματικὴν ἔρευναν καὶ ἐργασίαν. Ἀναντιρ-
ρήτως δὲ ἡ ἀνύψωσις τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑγυπτιακῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
δὲν δύναται παρὰ νὰ ἔχη ἀργὰ ἢ γρήγορα τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς καὶ ἐπὶ
τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ ἐπὶ τῆς Πολιτείας πρὸ πάντων, εἰς τὴν ὁποίαν
ἡ προϊούσα ἀνάπτυξις τῶν ἐλληνικῶν πόλεων, ἡ πύκνωσις τοῦ πληθυσμοῦ,
ἡ αὐξήσις τῶν δυσμενῶν ὑγεινῶν ὄρων ἐπομένως εἰς εὐρυτέραν κλίμακα,
ἐπιβάλλουν ἰδιαιτέρας καὶ συντόνους μερίμνας ὑπὲρ τῆς δημοσίας Ἑγυ-
πτιακῆς τοῦ τύπου.

ΔΡ Α.

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΝΗΣΙ ΜΟΥ

ΥΠΟ ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΟΣΜΗ

Ο ΓΑΜΟΣ

Ἐάστερη μέρα λαμπερὴ θὰ γείνη σήμερα.

Τ' ἀστέρια ἄρχισαν σιγά-σιγά νὰ χάνουν τὸ φῶς ἀπὸ τὸ βαθὺ κοκκινάδι
καὶ τὰλλα χρώματα ποῦ σκορπίζει κεῖ κάτω ἡ Ἀνατολή. Τὸ γλυκοχάραμα
ἄρχισε κι' ἡ πλάσις φωτίζεται μὲ τὸ γλυκὸ χρῶμα τῆς αὐγῆς. Οἱ χωριανοὶ κα-
θάριοι μὲ τὰ Κυριακάτικα ντυμένοι τρέχουνε στὴ ἄσπρη Ἐκκλησιόουλα τοῦ χωριοῦ
τοῦ ποῦ σήμανε τὸν ὄρθρο. Μαζεύονται, μαζεύονται καὶ σὲ λίγο γεμίζει ἡ
Ἐκκλησιὰ ἀπὸ πιστοῦς.

Ἀπὸ στόμα σὲ στόμα τρέχει γοργόφτερη ἡ φήμη.

— Γάμος θὰ γενῆ.

Ἡ κόρη τοῦ πρωτονοικοκύρη τοῦ χωριοῦ, ἡ ὡμορφη Λενιώ θὰ πάρη τὸ
λεβέντη τὸν Γιαννάκη, ποῦ τὸν καμάρωναν ὅλες ἡ νεῖες στοὺς χοροὺς.

Καὶ πάλι σταυροκόπημα καὶ πάλι μετάνοιες.

Ἡ Λειτουργιὰ προχωρεῖ καὶ μαζὺ μὲ τὴ λειτουργιὰ προχωρεῖ κι' ἡ ἀνυπομο-
νησία τοῦ χωριοῦ νὰ ῥθῆ ἢ ὡρα ποῦ θὰ γείνη ὁ Γάμος.

— Θὰ γείνη ὁ γάμος πλούσιος. Δέκν σινιὰ παστέλι καὶ ξεροτήγανα ἔχουν γιὰ
τοὺς καλεστικούς· ὅλα τὰ καλλίτερα παιγνῆδια τοῦ Νησιοῦ θὰ παίξουνε γιὰ τὸ
χορὸ.

★

Ἡ Λειτουργιὰ ἐτέλειωσε.

Ἀνοικτὲς ὀρθάνοικτες ἢ πόρτες σὲ δὴ σπίτια τοῦ χωριοῦ δέχονται καλεσμένους.
Τὸ σπίτι τοῦ Γιαννάκη ποῦ τώρα γρήγορα γύρισε ἀπὸ τὴ ξενιτεία, καὶ τῆς
χιλιόμορφης τῆς Λενιώσ ποῦ μὲ τὴ ὠρορριὰ ξελιγώνει καὶ τῆς γερωνίστικης καρ-
διῆς.

Ντόνεται ἡ νύφη.

Ἄνθη τῆς λεμονιάς ποῦ μὲ τὴν εὐωδία τους μεθοῦνε τὸν κόσμον, στολίζουν τὸ
κεφάλι τῆς.

Ὅλες ἡ νεῖες εἶνε μαζεμένες στὸ ἀρχοντικό τῆς σπίτι καὶ τῆς φοροῦνε τὸ νυ-
φικό τῆς φόρεμα. Ἡ πρὸ γρηῆς ἐτοιμάζουν πρὸ πέρα τὰ γλυκὰ ποῦ θὰ κεράσουνε
τοὺς καλεστικούς.

Ὅλοι γελοῦν καὶ χαίρονται, ὅλοι μὲ μιὰ φωνή, ἀπ' τῆς ψυχῆς τους τὰ βάρη,
βγάζουν μιὰ εὐχή.

— Πολύχρονοι, εὐτυχισμένοι, καὶ καλὸ Διάδοχο.

Κάτω στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ κουρδίζουν τὰ παιγνῆδια τοὺς παιγνηδιάτορες καὶ
περιμένουν νὰ ἐτοιμασθῆ ὁ γαμπρὸς γιὰ νὰ τὸν πᾶνε στὸ σπίτι τῆς νύφης.

Κι' ἐδῶ γελοῦν καὶ χαίρονται, κι' ἐδῶ εὐχῆς ἀπ' τὴν καρδιὰ βγαλμένες
ἀκούονται.

Εὐχονται μὲ λόγια, εὐχονται μὲ τραγούδια πρόχειρα στὸ γαμπρὸ νὰ ζήση εὐ-
τυχημένος.

Ἐτοιμα ὅλα.

— Ἄχ, ἀπὸ τὸ ποταμὸ ἡ ξακλουθιά!

Δὲν πᾶνε ἀπὸ ποταμὸ ποτὲ ἡ ξακλουθιά τοῦ Γάμου· γιατί ἡ Νυφίδα ἀπ' τὴ
ζήλεια τοὺς κρατοῦνε τὸ γαμπρὸ κι' ἀφήνουνε τὴ νύφη, χῆρα ἀνύπαντρη.

Τοῦ βιολιοῦ ὁ παναρχόνιος ἦχος δίνει ζωὴ στὴ ξακλουθιά· ἄλλοι πηδοῦν καὶ
χορεύουν ἀπ' ἐδῶ, ἄλλοι τραγουδοῦνε ἀπ' ἐκεῖ. Ὅλοι γλεντοῦν μὲ τὴν καρδιά τους.

Ἀντιλαλεῖ τοῦ βιολιοῦ ἡ γλυκειὰ φωνὴ πέρα καὶ πέρα σ' τὰ λαγκάδια καὶ
ἀπὸ τ' ἀντιλάλημά του βγαίνει μιὰ φωνή:

— Γάμος γίνεται.

Ἐπὶ τὰ βουνὰ ἀκούγονται τὰ τραγούδια κι' ἡ φωνὴ τῆς ξακλουθιάς τοῦ
Γαμπροῦ· κι' αὐτὰ τὰ βουνὰ σὰ νὰ χαίρονται κι' αὐτὰ ἀντιλαλοῦνε μιὰ φωνὴ
καὶ λένε:

— Γάμος γίνεται.

★

— Ἐρχεται ὁ γαμπρὸς· τὰ συχαρίκια μας, τρέχουν τὰ μικρὰ χωριατόπουλα
καὶ φωνάζουνε σ' τῆς νύφης τὸ σπίτι:

— Τὰ συχαρίκια μας ποῖς θὰ τὰ δώση;

Ἐπὶ τὴν Ἐκκλησιὰ πηγαίνει ὁ γαμπρὸς κι' ἡ νύφη· ἐκεῖ θὰ γείνη ἡ βλόα. Δί-
πλα, δίπλα στέκονται τὸ ἀντρόγυνο· ἡ εὐτυχία εἶνε ζωγραφισμένη στὸ πρόσω-
πό τους.

— Ἀγαπιοῦνται ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ· λένε ὅσοι βρίσκονται ἐκεῖ· ἐνίκησεν ὁ
Ἐρωτας.

Γλέντι ἀτέλειωτο, μερόνυχτα ὀλόκληρα, οἱ Νεῖοι κι' ἡ Νεῖες χορεύουν ἀδιά-
κοπα, κι' οἱ Γερωνότεροι, σὴν ἀπόμαχοι πολεμισταὶ, κάθονται σὲ μιὰ ἄκρη κι'
εὐχονται ἀναμεταξύ τους.

— Καὶ στῶν παιδιῶν μας τῆς χαρῆς.

Πειραιεὺς

Ἄγγελος Α. Κοσμῆς

ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Ἡ Γερμανικὴ τέχνη κατὰ τὸν δέκατον ἔννατον αἰῶνα. Μὲ τὸν ὠραῖον αὐτὸν τόμον, ἔχομεν τὴν τελειοτέραν ἱστορίαν τῆς Γερμανικῆς ζωγραφικῆς τέχνης κατὰ τὴν δεκάτην ἐνάτην ἑκατονταετηρίδα. Ἡ ἔκδοσις του εἶνε ἐκτάκτως ἐπικαιρὸς εἰς τὴν παρούσαν στιγμὴν, ὅπου ἡ λαμπρὰ ἀνάπτυξις τῆς Γερμανικῆς τέχνης, εἰς τὸ μέγαρον τῶν Καλῶν Τεχνῶν, ἀπέσπασε τὸσον μεγάλον θαυμασμὸν ἀπὸ τοὺς ἐπισκέπτας τῆς Παρισίνης Ἐκθέσεως. Οὐδέποτε πρότερον συνήχθη ἐπὶ τὸ αὐτὸ μίᾳ τόσον πλήρῃς ἔκθεσις εἰκόνων Γερμανῶν ζωγράφων. Οὐδέποτε τὰ μεγάλα καὶ ποικίλα τῶν Γερμανῶν διδασκάλων προτερήματα ἀνεγνωρίσθησαν τόσον ὑπὸ τῶν Γάλλων κριτικῶν. Ὁ Κορ δὲ λὰ Μεζελιέρ εἶνε καταλληλότερος διὰ τὸ ἔργον τὸ ὅποιον ἀνέλαθεν. Ἐχει εὐρεῖαν γνῶσιν τῶν διαφόρων σχολῶν τῆς νεωτέρας ζωγραφικῆς καὶ διάκειται οἰκείως μὲ τὴν σύγχρονον φιλολογικὴν κίνησιν τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γερμανίας. Ἐπεισοδιακῶς πραγματεύεται τὴν τέχνην τῶν Ἀγγλῶν προακραηλιτῶν καὶ τῶν Γάλλων ἐμπροστίον ἡμῶν, καὶ ἐξετάζει τὴν ἐπίδρασιν, τὴν ὅποιαν ἐξήτησεν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς τέχνης, ἢ ποιήσας τοῦ Ροσσέτι, τοῦ Σούμπορν, τοῦ Βίκτορος Οὐγγῶ, τοῦ Μποντελαίρ τὰ διηγήματα τοῦ Ζολᾶ καὶ Τολστόϊ, ἢ φιλοσοφίᾳ τοῦ Νίτσε καὶ τοῦ Ίψεν, ἢ μουσικῇ τοῦ Βάγνερ καὶ τοῦ Μπερλιόζ. Ὁ συγγραφεὺς ἐγγίζει αὐτὰ τὰ θέματα, μὲ γαλήνιον καὶ ἀνευ προλήψεων πνεῦμα, καὶ συζητεῖ ταῦτα μὲ καθαρὰν διανοίαν ἀποκαλύπτων τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς αἰτίας κενταὶ εἰς τὴν ρίζαν τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ, καὶ χαράσσει τὴν βαθμιαίαν ἐξέλιξιν των εἰς τὴν σύγχρονον ζωγραφικὴν. Ἡ τέχνη ἐνὸς ἔθνους, λέγει, ἔχει σχέσιν, μὲ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, τὰς πίστει, τὸν τόνον καὶ τὴν σκέψιν τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰς τὸν καιρὸν, τὸν ὅποιον αὐτὴ ἀνήκει, καὶ εἶνε τὸ κάλλιστον χρονικόν, τὸ ὅποιον κατέχομεν περὶ τῆς διανοητικῆς ἱστορίας τῶν διαδεχομένων ἀλλήλας γενεῶν. Ὅχι μόνον εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ σύλληψιν τοῦ θέματος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τεχνικὸν αὐτῆς μέρος, ὁ καλλιτέχνης ἀναπαριστᾷ τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τοῦ καιροῦ του. Ἡ τέχνη ἐνὸς λαοῦ, ἐξυκολοῦβει, ἀνταντικᾶ τὰς φιλοσοφικὰς κρίσεις, τὰς κοινωνικὰς, τὰς πολιτικὰς. Τῆς Γερμανικῆς τέχνης ἡ ἀνάπτυξις, ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς τῆς Γερμανίας.

Βῆμα πρὸς βῆμα ὁ κ. δὲ λὰ Μεζελιέρ παρακολουθεῖ τὴν μεταμόρφωσιν εἰς τὴν τέχνην καὶ τὴν κοινωνίαν, ἧτις ἐπετελέσθη διαρκούσης τῆς εἰρηνικῆς ἐποχῆς, μετὰ τὴν παύσιν τῶν Ναπολεοντίων πολέμων, καὶ τῆς ἄλλης τῆς ταραχώδους, ἢ ὅποια ἐξέσπασεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848. Εἰς τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ βιβλίου του περιγράφει τὴν ἀνάπτυξιν, τῆς ὕλης καὶ ἐμπορικῆς εὐτυχίας τῆς ὀπιᾶν διεδέχθη ἡ θεμελιώσις τῆς νέας Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Κατὰ τὴν δεκάτην ὀγδόην ἑκατονταετηρίδα, οἱ Γερμανοὶ καλλιτέχνηι ἔμενον εὐχριστημένοι ν' ἀποιμῶνται, τὴν τέχνην τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἰταλῶν διδασκάλων. Ὁ Μένγες, ἀντέγραψε, πότε τὸν Ραφαῆλ καὶ πότε τοὺς ζωγράφους τῆς Βολωνίας, ὁ Wattau ἐνέπνεε εἰς τὸν Χοντοβιέκη τὰς ἀγροτικὰς ἐορτάς καὶ ὁ Τίεπολο ἀντ' αὐτοῦ

διεκόσμηε τὸ μέγαρον τοῦ Βύρζβουργ μετὰ τὰς τοιοχογραφίας του. Μόνον κατὰ τὴν δεκάτην ἐνάτην ἑκατονταετηρίδα ἤρχισαν οἱ Γερμανοὶ καλλιτέχνηι νὰ δημιουργοῦν ἀπ' ἐαυτῶν. Ἀπὸ ταύτης τῆς ἐποχῆς δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ἤρχισεν ἡ ἐθνικὴ τέχνη, καὶ ἡ νεωτέρα Γερμανικὴ σχολὴ προσλαβάνει ἰδιόαυτον σημασίαν. Ἐφθασε τὴν τελειωτικὴν τῆς ἀνάπτυξιν εἰς τὰς ἡμέρας μας, ὅπου βλέπομεν καλλιτέχνας, ἀπορρίπτοντας τὰς παραδόσεις τοῦ παρελθόντος, τομηρῶς διακηρύσσοντας τὴν ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν των. Καὶ πρῶτον ἔχομεν τοὺς Ἰδεαλιστάς, Κάρστενς καὶ Κορνέλιους οἵτινες εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἔλαβον ὡς πρότυπα τὰ κλασικὰ μνημεῖα καὶ ἀγάλματα, ἢ ὡς τὸν Ὁβερμπεκ καὶ τοὺς Ναζαρηνοὺς, οἵτινες ἐνεπνεύσθησαν ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν τέχνην τῶν ἀρχαίων Ἰταλῶν διδασκάλων. Ἡ Ρώμη ἔγινε τὸ κέντρον ἀμφοτέρων τῶν σχολῶν τῆς Γερμανικῆς τέχνης. Πλησίον αὐτῶν εὐρίσκονται καὶ οἱ τοπιογράφοι, οἵτινες ἔλαβον τὸν Claude ὡς ὁδηγόν των, καὶ εἰκόνιζον μύθους κλασικοὺς ἔχοντας ὡς σκηνὴν τὴν Καμπανίαν ἢ τὰς νήσους τῆς Ἑλλάδος. Αὐτοὺς τοὺς ἰδεαλιστάς διεδέχθη ἡ ἱστορικὴ καὶ ρομαντικὴ σχολὴ, ὁ Σχαρόφ Καρολσδεδ, ὅστις διεσκόμησε τὰ ἀνάκτορα τοῦ Μονάχου, μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Μεγάλου Καρόλου καὶ τοὺς μύθους τῶν Νεμπελοῦγγεν. Ὁ Κάουλμπαχ, ὅστις ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Ἐγγελ ἐζωγράφησε τὴν πρόδον τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τοὺς τοίχους τοῦ Βερολινάϊου Μουσείου. Ὁ Λέσιγκ ὁ Ρέθελ Στέκλες καὶ Σχουίνδ οἵτινες εἰκονογράφησαν τὰς ballades τοῦ Γαίτε καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ Ρήνου. Ἦσαν ἡ δευτέρα γενεὰ τῶν ἱστορικῶν ζωγράφων, οἵτινες μὲ τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν ρομαντικῶν θεμάτων καὶ τῶν φιλοσοφικῶν ἰδεῶν διὰ τῆς ἀναπαράστασως ἡρώων καὶ ἐθίμων ὀρισμένης ἐποχῆς, προπαρασκευάσαν τὸν θρίαμβον τῆς νέας σχολῆς, καὶ ἐπραγματοποίησαν τὴν μεταβάσιν τὴν ἀπὸ τοῦ ἰδεαλισμοῦ εἰς τὸν πραγματισμόν. Ἀρχῆως μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ὁ Πιλότ, ὁ ἐκ Μονάχου ζωγράφος (1826—1886), τοῦ ὁποῦ ὁ φημισμένος «Θάνατος τοῦ Βαλλενστάϊν» εὐρίσκαται εἰς τὴν Νέαν Πινακοθήκην ὁ Χάινς Μάχαρτ (1840—1884) ὁ διδάσκαλος, ὅστις ἐγέμισε τὰς γαλλερίαις τῆς Βιέννης, μὲ τὰς μεγάλας του συνθέσεις· καὶ ὁ μέγας Οὐγγρος Μουγκάτσι, τοῦ ὁποῦ ὁ «Ecce Homo» ἐπανειλημμένως ἐξετέθη ἐν Λονδίνω.

Αὐτὴ ἡ μεταμόρφωσις τῆς ζωγραφικῆς, γράφει ὁ κ. δὲ λὰ Μεζελιέρ ἔσχε τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τὴν μεταμόρφωσιν αὐτοῦ τοῦ τόπου.

Ἡ σχολὴ τοῦ Πιλότ, ἦτο σύγχρονος τῶν μεγάλων γεγονότων, τὰ ὅποια ἐδημιούργησαν τὴν νεωτέραν Γερμανίαν· οἱ νικηφόροι πόλεμοι τῆς Πρωσίας, ὁ χωρισμὸς τῆς Αὐστρίας ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, ἡ θεμελιώσις τῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου, ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκπαίδευσις, ἡ διάχυσις τῆς τεχνικῆς διδασκαλίας, τὸ κίνημα πρὸς τὰς ἀποικίας... Τὸν ἰδεαλισμόν, τὴν ζωγραφικὴν τῆς ἰστορίας διαδέχεται ὁ πραγματισμὸς, τοῦ ὁποῦ αἱ δύο τελευταῖαι ἐκφάνσεις εἶνε ὁ νατουραλισμὸς καὶ ἡμπροσσιασμοσ.

Κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῶν τῆς ἑκατονταετηρίδος ἡ τέχνη, δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ἄρχεται μὲ τὴν θεμελιώσιν τῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τὰ 1870. Κατὰ τὰ δεκαπέντε ἔτη τῆς νέας περιόδου (1870—1885) ὁ Βίσμαρκ ὑπέροχος ἐβασίλευεν καὶ ἡ στρατιωτικὴ ζωγραφικὴ ἤθυσεν ἐπίσημος κάτω ἀπὸ τὸ σκῆπτρον του. Αἱ γαλλερίαι καὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Βερολίνου διεκοσμήθησαν μὲ εἰκόνας μαχῶν καὶ ὁ αὐλικὸς ζωγράφος Βέτοερ ἐζωγράφησε τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τὰς Βερσαλλίας, τὸ Συνέδριον τοῦ Βερολίνου καὶ τὴν Τριπλὴν Συμμαχίαν εἰς σειράν μεγάλων συνθέσεων. Ἡ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα ἀνάπτυξις τῆς περιόδου ταύτης εὐρίσκαται εἰς τὰς προσωπογραφίας τοῦ Λέμπαχ, τοῦ Βουαρῶ διδασκάλου. Ὁ συγγραφεὺς ἀφιερῶν ἕνα κεφάλαιον εἰς τὸν καλλιτέχνην, ὅστις ἐζωγράφησε τὰ ἐνδοξότερα πρόσωπα τῆς Ὑδρογείου, ἐκτὸς τοῦ Πάπα Λέοντος XIII', τοῦ Γιάδστωνος, τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας. Ὁ Βίσμαρκ καὶ ὁ Μόλτικ, Μόμσεν καὶ Χέλμολτς, Δύλλιγκερ καὶ Βένγα, Λιστ καὶ Βάγνερ, μὲ τὸν ὅποιον συνδέετο διὰ φιλίας ὅλος ἐγκαρδίω ὅλοι ἐπέρασαν πρὸ τοῦ Λέμπαχ. Καὶ ὡς ὁ μέγας Ἀγγλος ζωγράφος Watts, καὶ αὐτὸς ὁ διδάσκαλος πάντοτε ἐπεχείρησε νὰ εἰσὴ πιστὴν ἀναπαράστασιν τοῦ ὅλου ἀνθρώπου καὶ διέπλασσε μᾶλλον ὡς χαρακτηριστῆρα παρὰ ὡς ὠραῖότητα τὸ ἀνικείμενον τῆς σπουδῆς του. Εἰς τὰ τελευταῖα δεκαπέντε ἔτη, ἡ Γερ-

μανική τέχνη βαθέως ἐπηρεάζεται, ἀπὸ τὴν νέαν κίνησιν, ἡ ὁποία ἐπενήργησε τὸσον εἰς τὴν πολιτικὴν, ὅσον καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν. Ἡ ἐξαφάνισις τοῦ Βίσμαρκ ἀπὸ τὸν δημόσιον βίον, ἔδωκε τὸ σύνθημα πρὸς ἀντίδρασιν κατὰ τῆς στρατοκρατίας. Αἱ δημοκρατικαὶ καὶ σοσιαλιστικαὶ ἰδέαι, τὸ ἀναρχικὸν πνεῦμα καταπιεζόμενον ἕως τότε, ὅλα ἐβοήθησαν τὴν νέαν σχολὴν τῶν νατουραλιστῶν καὶ τῶν ἱμπρεσιονιστῶν. Διὰ τὴν αἰρὸν ἡ ἀγροτικὴ ζωὴ κατέστη τὸ ἀγαπητὸν θέμα τῶν καλλιτεχνῶν. Ὁ Κράους καὶ ὁ Βωτιέρ ἐξωγράφιζον κηδεῖας χωρικῶν καὶ ἐορτὰς καὶ ἀγροτικούς γάμους. Κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Κουρμπέ καὶ τοῦ Βαστιεν-Λεσάζ, ὁ Λίμπερμαν ἐξωγράφιζε τὰς ἀγροτικὰς σκηνάς του, καὶ ἄλλοι κατώτεροι καλλιτέχναι ὑπερχρόντιζον τὰς ἐκκεντρικότητας τοῦ Μπεονάρ καὶ τοῦ Μανέ εἰς τὴν τεχνικὴν. Ἄλλ' ὁ κυρίως ἀντιπρόσωπος τῆς νέας ζωγραφικῆς τῶν ἡθῶν, ἥτις τόσον δημοτικὴ κατέστη ἐν Γερμανίᾳ, εἶνε ὁ Πρῶσσοσ διδάσκαλος Ἀδόλφος φὸν Μέντзел.

Ὁ μέγας αὐτοῦ πίναξ τῶν «Σιδηρουργῶν τῆς Σιλεσίας», παρήγαγεν ἄπειρον αἰσθησιν, ὅτε κατὰ πρῶτον ἐξετέθη εἰς τὰ 1876, καὶ σημειώνει νέαν χρονολογίαν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γερμανικῆς τέχνης. Ἐκτοτε στρατὸς ἀκολούθων, εὔρε τὸ ὕλικόν διὰ τὰς εἰκόνας του εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ ἐργαστήρια τοῦ Βερολίνου, τῆς Δρέσδης, τοῦ Ἀμβούργου, καὶ ἀφιέρωσε τὴν τέχνην του εἰς ἀναπαράστασιν τῆς ζωῆς, τοῦ κόπου, καὶ τοῦ ἀπελπιστικοῦ πρὸς ὑπαρξιν ἀγῶνος, ὅπως μᾶς παρουσιάζεται εἰς τ' ἀπόκεντρα μέρη τῶν μεγάλων μας πόλεων. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν καλλιτεχνῶν, οἵτινες ἀσχολοῦνται μὲ τὴν πολλὰκις ἐπαναλειφθεῖσαν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου μόχθου καὶ τῆς ἀθλιότητος, ἀλλ' οἵτινες ὅμως κρούουν ἕνα βαθύτερον καὶ ὑψηλότερον τόνον, εἶνε ὁ Φρίτζ φὸν Οὐντε καὶ ὁ Ἐδουάρδος φὸν Γκέπαρτ. Ἀμφότεροι εἶναι υἱοὶ προτεσταντῶν ἱερέων καὶ ἀμφότεροι θέτουν ἐμπροσθέν μας τὴν ἰδίαν εἰκόνα ἐνὸς ἀνθρωπίνου καὶ πάσχοντος Χριστοῦ, τριγυρισμένου ἀπὸ ἀγροίκους χωρικούς καὶ ἀπὸ μοχθοῦντας ἄνδρας καὶ γυναῖκας, κρεμωμένους ἀπὸ τὰ χεῖλη του καὶ ζητοῦντας ἐλπίδα καὶ παραμυθίαν ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν του. Ὁ Νίτσε εἶνε ὁ ἀπόστολος τῆς νέας Γερμανίας, καὶ ἡ λατρεία τῆς δυνάμεως καὶ ἡ ἄρνησις τῶν ἰδανικῶν τὴν ὁποίαν διδάσκει, ἀντανακλῶσιν εἰς τὸν πραγματισμὸν τῆς νεωτέρας Γερμανικῆς τέχνης. Ἀλλὰ ἐξ ἀντιθέτου, οὗτος ὁ ὑπέμετρος νατουραλισμὸς καὶ ἀπελπις πεσιμισμὸς παρήγαγε τὴν ἀναπόφευκτον ἀντίδρασιν, καὶ νέα σχολὴ συμβολιστῶν ἐπαρουσιάσθη ἐπὶ κεφαλῆς ἔχουσα τὸν Ἄρνολδ Μπέκλιν. Ὁ συγγραφεὺς τῆς μελέτης διακηρύσσει ὅτι ὁ διδάσκαλος οὗτος εἶνε τὸ μέγιστον πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἡ Γερμανία παρήγαγε, μετὰ τὸν Ἀλβέρτον Ντύρερ καὶ τὸν Χολμπαίν· εἶνε ἀδύνατον ἀληθῶς ν' ἀρνηθῆ τις εἰς τὴν δύναμιν τῶν μαγικῶν συλλήψεων τοῦ ἀνδρός, τὴν καλλονὴν τῶν μυστικῶν του ὀνείρων. Εἰς συμπέρασμα ὁ κ. δὲ λὰ Μαζελιέρ, ἀποτολμᾷ μίαν προφητείαν. Διεξελθὼν τὴν τέχνην τῆς δεκάτης ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος μᾶς δίδει μετὰ τόλμης σκιαγραφίαν τῆς τέχνης κατὰ τὴν εἰκοστήν. Ἡ ζωγραφικὴ τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, πιστεύει, ὅτι θὰ εἶνε εἰλικρινῶς πραγματιστικὴ, ἀλλ' ὅτι θ' ἀποφύγη τὰς ὑπερβολὰς γυδαίου νατουραλισμοῦ. Θὰ εἶνε τέχνη συνθέσεως μᾶλλον ἢ ἀναλύσεως, καὶ θὰ εὕρη νέους τρόπους ἐκφράσεως, καὶ νέα σχήματα καλλονῆς ὅπως ἀνεξάρτητα τῶν ἀρχαίων παραδόσεων καὶ τῶν γνωστῶν ἡθῶν ἰδεῶν καὶ θεμάτων. Θὰ εἶνε εὐρέως διακοσμητικὴ κατὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ θὰ ἐνδιαφέρεται περισσότερο διὰ τὰς πόλεις καὶ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, ἕως τοῦ ἐ. α. νέος Ρουσσὸ βυρυνθεὶς τὸν πολιτισμὸν, θὰ ἐγερθῆ ν' ἀποκαλύψῃ ἐκ νέου τὴν φύσιν, ἢ κάποιος Μιλλέ, δροσερὸς ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς, θὰ ἐπανεῦρη τὰ παλαιὰ μονοπάτια καὶ θὰ φέρῃ τὸν ἄνθρωπον ἐμπροσθέν μας, ἀκόμη μίαν φορὰν, ὡς μέρος τῆς μεγάλης καὶ ἀναλλοιώτου τάξεως, μέσω τῶν αἰωνίων ἀληθειῶν.

ΗΧΩ

Οἱ ξένοι μας: Διατρίβουν ἀπὸ τινων ἡμερῶν εἰς Ἀθήνας οἱ νέοι γάλλοι ποιηταὶ κ. κ. Edward Sansot—Orland καὶ Roger Lebrun, χάριν ἀρχαιολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν μελετῶν. Τοὺς γάλλους ποιητὰς, ἔφραξεν εἰς τὴν Ἑλλάδα θερμὸς ποιητικὸς ἔρωσ πρὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Οἱ κ. κ. Sansot—Orland καὶ Lebrun διηθῆσαν ἐπὶ τινα χρόνον ἐν Ἰταλίᾳ τὴν γαλλικὴν ἐπιθεώρησιν «Anthologie», ἣ δὲ συνεργάζονται εἰς τὴν παρισινὴν «Vogue» καὶ ἄλλα γαλλ. περιοδικά.

Η BALLADE ΤΗΣ ΟΜΙΧΛΗΣ

(Adagio)

Ἐφιερώνεται εἰς τὴν δεσποινίδα ...

Γενιέμαι ἀπ' τὸν πόνο!
κι ἀπλώνω κι ἀπλώνω
κι ἀπλώνομαι πέρα
κι ἀπλώνομαι γύρω
σ' ὄχτιες καὶ σὲ βύθην
συντρίμια νὰ σπείρω·
κι ἀπλώνομαι πέρα
κι ἀπλώνομαι γύρου
καὶ μ' εἶπαν ὁ πέπλος
πῶς εἶμαι τοῦ ὀνείρου!
Κι ἀπλώνομαι γύρου
κι ἀπλώνω κι ἀπλώνω
καὶ τὸνειρο λυώνω.

Γενιέμαι ἀπ' τὸν πόνο!
κι ἀπλώνω κι ἀπλώνω
κι ἀπλώνομαι πέρα
κι ἀπλώνομαι γύρου
ὡς πέπλος ὀνείρου·
κι ἀπλώνω κι ἀπλώνω
καὶ κλώθω τὸν πόνο.
Σὰ νύφην μὲ χαίρονται
ὄχτιες καὶ γιαλοὶ—
Ῥωτῶτε τὰ ρόδα
καὶ τάρμενα, ἄλλοι!
Γενιέμαι ἀπ' τὸν πόνο
κι ἀπλώνω κι ἀπλώνω
καὶ στάζω τὸν πόνο.
Κι ἀπλώνω κι ἀπλώνω.

Κι ἀπλώνομαι πέρα
κι ἀπλώνομαι γύρου—

Ὁ πέπλος, ποῖός μ' εἶπε ;
 Πῶς εἶμαι τοῦ δνεῖρου ;
 Σὰ νύφη μὲ χαίρονται
 κι ἀπλώνω κι ἀπλώνω
 στοὺς κλώνους κρεμιέμαι
 στοὺς θόλους ριζώνω.
 Σὰ νύφη μὲ χαίρονται—
 ῥωτᾶτε τὰ ρόδα !
 Στοὺς κλώνους κρεμιέμαι
 στοὺς θόλους ριζώνω—
 ῥωτᾶτε τὰ ρόδα
 κι ὦϊμὲ τὴν ψυχὴ !
 Ποιδς λέει ἓνας ἥλιος
 πῶς τάχα μὲ σβεῖ ;—
 ῥωτᾶτε τὰ ρόδα
 κι ὦϊμὲ τὴν ψυχὴ !

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΙΣΚΙΩΝ

(Valse macabre)

Ἀφιερώνεται
 στὸν ἀγαπημένο μου ποιητὴ **Πορφύρα**

Μὴν ἀκοὺς ψηλά
 τὴν ἀστροφεγγιὰ
 μὴν ἀκοὺς τί λέει·
 μὰ ἔλα δὴ κοντὰ μας
 ἔλα μὴν ἀργεῖς
 στὴ συντροφιά μας.

Μὴν ἀκοὺς μακριὰ
 στὴν ἀκρογιαλιὰ
 τίς τρελλὰς νεράϊδες
 μὴν ἀκοὺς τί λένε·
 μὰ ἔλα δὴ κοντὰ μας
 ἔλα μὴν ἀργεῖς
 στὴν ἀγκαλιά μας.

Εἶναι ἀπάνω σιὰστρα
 πνεύματα κακά,
 λάμιες τῆς ψυχῆς.
 Ἔλα δὴ κοντὰ μας
 ἔλα μὴν ἀργεῖς
 στὸ ξεφάντωμά μας.

Εἶναι οἱ ἀνεράϊδες
 στὶς ἀκρογιαλιές
 μάγισσες κακές.
 Ἔλα ἀνάμεσό μας
 ἔλα μὴν ἀργεῖς
 στὸν τρελλὸ χορὸ μας.

Σώστησαν στὰ κλώνια
 δόλωμα κακὸ
 οἱ κακές τὰνδόνια...
 μὰ γιὰ μᾶς μιὰ γλαύκα
 ἀπ' τὰ ῥέπια ἐκεῖ,—
 μὴν ἀνατριχιάζεις !
 παίζει μουσικὴ
 πιδ νοσταλγικὴ·
 σέρνει τὸ ρυθμὸ μας
 στὸν ἀργὸ χορὸ μας.

Μὴν ἀνατριχιάζεις !
 ἔλα δὴ μ' ἐμᾶς,
 θὰ σὲ νανουρίσουμε
 ποῦ νὰ μὴν ξυπνᾶς.
 Ἔλα θὰ σὲ πάρουμε
 πάντα σύντροφό μας
 στὸ μακρὸ κι ἀτέλειωτο
 στὸν ἀργὸ ~~μας~~ χορὸ μας.

Πέτρος Βασιλικός

ΤΟ ΚΟΚΚΟΡΑΚΙ

ΥΠΟ ΜΠΟΕΜ

Ἦτο ἡ τελευταία ἡμέρα, ἣν θὰ διηρχόμεθα εἰς τὴν ἐσχάτην, εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην ἀκτὴν τῆς θαλάσσης μὲ τοὺς γρανιτώδεις βράχους, μὲ τὸν ἀκατάπαυστον ῥόγγον τῶν κυμάτων, μὲ τὴν μικρὰν ἔπαυλιν, μὲ τὸ φειδωτὸν ἀγιόκλημα ἀνερχόμενον μέχρι τοῦ ξυλίνου ἐξώστου τῆς καὶ θωπεύον τὰ μικρὰ πράσινα παράθυρά τῆς, μὲ τὸν γελαστὸν κῆπον καὶ τὴν μικρὰν δεινὸρστοιχίαν τῶν πλατάνων, ἣτις ἔφθανεν ἕως κάτω εἰς τὴν στενὴν λευκὴν λωρίδα τῆς ὁδοῦ, ἐπὶ τῆς ὁποίας διήρχοντο κάρρα καὶ ἄμαξαι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Τὸ φθινόπωρον εἶχεν ἔλθῃ, ὁ οὐρανὸς ἐζωγράριζε τὸ βράδου δύσεις μυριοχρώμους, ἀπὸ τὸ ξανθὸν χρῶμα τοῦ χρυσοῦ μέχρι τοῦ ἐλαφρῶς πορτοκαλλένιου, μέχρι τοῦ ὀπαλλίου, μέχρι τοῦ μολυβδίνου. Τὸ ἀγιόκλημα ἀπεγυμνοῦτο τῶν φύλλων του, ἀπὸ ἐσπέρας δὲ εἰς ἐσπέραν ἐπιπτε καὶ ἐν ἀπὸ τὰ τελευταῖα του ἀθρᾶ ἄνθη,

ὡς ἀπαλὸν δάκρυ· ὑπὸ τοὺς γυμνοὺς κλάδους τῶν πλατάνων τὰ ξηρὰ φύλλα ἤπλωναν στρώματα τοπαζίου. Ψυχρὰ ἦτο ἡ τελευταία μας ἐκείνη ἑσπέρα· ἡ μικρὰ κόρη τῆς οἰκογενείας, ἡ ξανθομαλλοῦσα Φοιβίτσα, εἶχε φορέσει τὰς μαλλίνας μαύρας περικνημίδας τῆς, ἀμβλυνοῦσας τὴν στρογγυλότητα τῶν κνημῶν τῆς, εἶχε ἀφαιρέσει τὰ κίτρινα σκαρπίνια τῆς, περιβληθεῖσα ὑψηλὰ λουστρινένια μποττίνια ἀνερχόμενα μέχρι τοῦ παχουλοῦ μέρους τῶν κνημῶν τῆς, εἶχε καλύψει τοὺς λεπτοὺς ὤμους καὶ τὸ εὐκόλπον στήθος μὲ βραχυκάνον μπερτίτσαν, περιβάλλουσαν τὸν μαρμαρόχρουν λαιμὸν τῆς μὲ εὐρὺ φαῖον γουναρικό. Οὕτω ἐνδεδυμένη, μὲ τὸ ἐκθαμβωτικῶς ἐρυθροῦν βραχὺ φόρεμά τῆς, μὲ τὰ χεῖλη τὰ εὐσαρκα, τὰ ἐρυθρὰ ὡς φλόγες καὶ μὲ τὰ μαῦρα μάτια, μαῦρα ὡς κελαινὴ νύξ Δεκεμβρίου, μᾶς εἶδε τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ἐπερχομένου χειμῶνος, τὴν ἰδέαν τῆς χειμερινῆς ζωῆς, τῶν ἐσπερίδων καὶ τῶν θεάτρων, τῶν περιπάτων εἰς τοὺς ἐμπορικοὺς δρόμους, μᾶς εἶδε τὴν αἴσθησιν τῆς θερμότητος τῆς θερμάστρας καὶ τοῦ λεπτοῦ ἀρώματος τοῦ τείου, τὴν αἴσθησιν τῶν περιπτύξεων καὶ τῶν σπασμῶν τοῦ ἔρωτος χάμου εἰς τὴν θαλασσὴν τοῦ χαλιοῦ, ἐνῶ ἡ βροχὴ πλημμυρίζει ἔξω, τὴν ἀπόλαυσιν τῆς γαληνιαίας ἡδονῆς τῆς ἀναγνώσεως ἐπὶ τοῦ γραφείου μὲ τοὺς ἀγκῶνας στηριζομένους ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ τὴν κεφαλὴν βυθισμένην ἐντὸς τῶν χειρῶν. Ἦτο καιρὸς νὰ φύγωμεν τὴν ἐπομένην ἀπὸ τὴν ἐξοχὴν. Θὰ ἐγευματίζομεν τὸ ὑστατον γεῦμα τὴν ἑσπέραν ἐκείνην εἰς τὴν ἀλησμόνητον ἑπαυλιν. Ἡ Φοιβίτσα, κόρη μὲ ἰσχυρὰ νεῦρα καὶ μὲ στιβαρὰν χεῖρα, ἀπὸ ἐρατεινὸν πλάσμα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ὅτε ἐκελάδει ὡς πτηνόν, μεταβάλλετο εἰς αἰμοχαρῆ ὄμιον, περὶ τὴν ἑσπέραν ἀνερχομένη τὴν μικρὰν ξυλίνην κλίμακα τῆς οἰκίας μὲ πηδήματα πιθήκου, ἀποκαλύπτουσα λευκὸν μεσοφώριον κνήμας τερνευτὰς καλυμμένας ἀπὸ διαφανεῖς μαύρας περικνημίδας, ἀμέμπτως πεντωμένας, ἐνίστε γόνατα κρινόχρα, κάποτε εἰς ζωηροτέρας κινήσεις μηρῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ εἶχον ἐκπνεύσει πέταλα ρόδων, εἰσερχομένη ὡς θύελλα εἰς τὴν κουζίαν, ἀρπάζουσα κοπτεράν μάχαιραν καὶ κατερχομένη ὡς βέλος εἰς τὸν κήπον. Προέτεινε τὸν βραχίονα, ἀνυψοῦσα τὴν μάχαιραν, ἀνεκίνει τὴν ξανθὴν κεφαλὴν, ἐβαλεν ἀπὸ τοὺς μαύρους ὀφθαλμοὺς λίμψεις ἀστραπῶν, διήνοιγεν ἡδονικῶς τὰ χεῖλη ἀποκαλύπτουσα μικροὺς κοπτεροὺς ὀδόντας καὶ ἐπάλλετο ὅλη ἀπὸ μίαν χαρὰν ἀγρίαν, — ἀγαλμάτιον Μηδείας.

Ἀπὸ τὸν μικρὸν τῆς λάρυγγα εἰς τὸν ὁποῖον ἐνεφώλευον ἄωροι καὶ ἀνεκδήλωτοι ἀκίμη θερμαὶ ἐπιθυμίαι, ἀνεπήδα μία φωνὴ ζεστὴ καὶ βράζουσα, ρενθονισμὸς γαλῆς λειχούσης τὸ αἷμα περιστερᾶς :

— Μαμάκα, ποῖόν κοκκορὴ θὰ σφάζω σήμερα;.. Ἐ! μαμάκα ;

Ἐψηλὰ ἀπὸ τὴν κουζίνα, ἀπὸ τὸ ἀνεκτικὸν παράθυρον τῆς ὁποίας ἐξήρχετο πυκνὸς καπνός, διεχύνετο ὁσμὴ βουτύρου καιομένου, κρομμύων φηγομένων εἰς τὸ τηγάνι, ἀπῆλτα ἡ μήτηρ, χωρὶς νὰ διακόψῃ τὴν ἐργασίαν τῆς :

— Τὸν μαῦρο, παιδί μου.

— Παιὸν ἀπ' ὄλους, μαμάκα ; ἡρώτα μὲ ὀξείαν φωνὴν τὸ κοράσιον.

— Αὐτόν, ποῦ κούτσαινε σήμερα τὸ πρῶν ἀπὸ τ' ἀριστερὸ πόδι.

— Καλὰ, ἀπῆλτα ξηρῶς μονοσυλλάβως τὸ κοράσιον καὶ διηθύνετο πρὸς τὸν μεγάλον ὀρνιθῶνα, τὸν τοποθετημένον εἰς τὴν πλέον ἀπομακρυσμένην γωνίαν τοῦ κήπου, θέτουσα τὴν μάχαιραν ὑπομάλης.

Ἐβαίνει μὲ βῆμα γαλῆς ἐλαφρόν, ἀθύρυσον, ὑπόυλος. Εἰς τὴν θείαν τῆς ὀπτερωτὸς κόσμος ἐντὸς τοῦ ὀρνιθῶνος ἀνετινάσσετο ἀπὸ κάτω ἕως ἐπάνω, θόρυβος πτερυγῶν ἀνοιγομένων ἀντήχει, κακαρισμοὶ τρομῶδεις, φωναὶ ἀνασθροὶ παλλόμεναι, τόνοι ἀπογνώσεως καὶ πανικοῦ. Τὰ πτηνὰ οἰσεκορπίζοντο εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ ὀρνιθῶνος. Ἄλλα ἀνῆρχοντο ἐπὶ τῶν σανίδων εἰς τὸ ἐκούρνιαζον τὴν νύκτα, ἄλλα προσετύπτοντο ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὀρνιθῶνος ζητοῦντα νὰ θραύσωσι διὰ τοῦ ράμφους τῶν τὸ ξυλίνον τεῖχος, ἄλλα ἐγίνοντο μικρὰ, στρογγυλὰ ὡς σφαῖραι παλαιῶν τηλεβόλων, ἐμάζευον περὶ αὐτὰ τὰς πτέρυγας τῶν, προσεπάθουν νὰ χωθῶσιν ὑπὸ τὴν γῆν, ὅπως ἀποφύγωσι τὴν μάχαιραν, ἐκρυστον τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς ὀπὰς τοῦ τοίχου, μὴ θέλοντα νὰ ἴδουν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἡ κόρη ὑψωνε τὸ ὑπερθεῖν τοῦ ὀρνιθῶνος κάλυμμα, ἐβύθιζε τὴν χεῖρα ἐντὸς αὐτοῦ καὶ βλέπουσα ἐντὸς μὲ βλέμμα ἐταστικὸν συνελλάμβανε καὶ ἀνέσφερε μὲ κίνημα ταχὺ τὸν δυστυχῆ κατάδικον. Ἐπειτα ἐπανεθέτε τὸ κάλυμμα καὶ διεθύνετο πρὸς τὸ φρέαρ τοῦ κήπου. Ὁ συλληφθεὶς ἀλέκτωρ πιεζόμενος ἐντὸς τῶν δακτύλων τῆς κόρης ἄφινεν ὀξείας κραυγὰς ἄλγους καὶ φόβου. Οἱ ἄλλοι συνάδελφοὶ τοῦ ἀπῆλτων ἀπὸ τὸν ὀρνιθῶνα εἰς τὴν αὐτὴν κλίμακα καὶ πρὸς στιγμὴν ὁ κήπος, ἡ ἑπαυλις, εἰ βράχει, ἡ θάλασσα, ἡ μικρὰ δενδροστοιχία ἀντήχουν ἀπὸ συναυλίαν τραγικὴν, πένθιμον, ἐνθουμίζουσαν τὸ φαντασμαγορικὸν κλάψιμον τοῦ «Νεκρικοῦ χοροῦ» τοῦ Σαίν—Σάν. Ὅλοι τότε ἐξηρχόμεθα εἰς τὰ παράθυρα, εἰς τὸν ἐξώστην, εἰς τὰς μορφὰς μας δὲ ἐξωγραφίζετο ἡ ἐκφρασις θλίψεως, φρίκης.

Κάποιος ἀπὸ ἡμᾶς ἔλεγε :

— Δὲν τὸν λυπάσαι, Φοιβίτσα, τὸν κακομοῖρη ;

Ἡ κόρη ἀνύψωνε τὴν κεφαλὴν, ἡ ὁποία ἐδάπτετο ἐρυθρᾶ, ἐκ τῆς συσσωρεύσεως τοῦ αἵματος εἰς τὰς παρειὰς τῆς καὶ ἀπῆλτα εἰς ξηρόν, αὐστηρὸν τόνον :

— Καὶ πῶς θὰ φᾶμε, λοιπόν, χωρὶς κοκκορῆ.

Ἐπειτα ἐνῶ τὸ ταλαίπωρον πτηνὸν εἰζήτει μὲ βιαίας κινήσεις, μὲ τανυσμοὺς, μὲ σπασμοὺς νὰ διαφύγῃ τῶν χειρῶν τῆς, τρομῶδως κραυγάζον πάντοτε, ἐκυλίετο εἰς μικρὸν λάκκον παρὰ τῆς κόρης. Τοῦ ἐπάτα μὲ τὸ κίτρινον σκαρπίνι τῆς τοὺς πόδας, ἐλάμβανε διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὴν κεφαλὴν του, τὴν ἐτέντωνε καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς κατέφερε τὸ θανάσιμον κτύπημα κάτωθεν τῆς κεφαλῆς. Θρόμβοι αἵματος θερμοῦ ἐπέδων ἐκ τοῦ ἀποκεφαλισθέντος λαιμοῦ, τὸ σῶμα τοῦ πτηνοῦ ἐσπαράσσετο ὡς βάτραχος γαλθανιζόμενος. Μία γάτα εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων ἔκαμπε τοὺς πόδας, προέτεινε τὸν λαιμὸν, τὸ ρῦγχος μὲ τοὺς στρογγυλοὺς ὑαλίνοὺς ὀφθαλμοὺς λάμποντας, μὲ τὰ ὦτα ἀνυψωμένα οἰκνὴ μικρῶν κωδῶνων. Κάποτε ἡ κόρη μετὰ τὴν ἀποκοπὴν τῆς κεφαλῆς τοῦ πτηνοῦ, ἐγκατέλειπεν αἰφνιδίως τὸ ἀκέφαλον σῶμα ὀπισθοχωροῦσα ἐν βῆμα καὶ ἐ-

τέρπετο βλέπουσα αὐτὸ σπαράσσον, ἀναπηδῶν, διαγράφον γραμμὰς τεθλασμένας εἰς τὸν ἀέρα καὶ πίπτον μὲ δοῦπον εἰς γῆν καὶ πάλιν ἀνατινασσόμενον, καὶ δὲν τὸ ἐλάμβανεν εἰμὴ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν κατέπιπτε διὰ νὰ μὴ ἐπαναγερεθῇ, τὴν στιγμήν ὅπου μετὰ τοὺς ὑστάτους τιναγμούς ἀπέμενεν ἀδρανὲς καὶ καθημαγμένον, μία μάζα πτερῶν καταστίκτων ἀπὸ ἄφθονα ρουβίνια, μὲ τοὺς πόδας ἀνοικτούς, προτεταμένους, καθημαγμένους καὶ αὐτούς. Τότε ἔφερε ταχεῖα τὸ πτηνὸν ἐντὶς πηλίνου ἀγγείου διὰ τῆς κλίμακος εἰς τὴν κουζίαν καὶ κατήρχετο πάλιν εἰς τὸ πηγᾶδι μὲ μικρὸν σπόγγον ὅπως καθάρισεν τὰς χεῖράς της, ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ μικρὰ στίγματα τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν σκαρπινιῶν της καὶ τῶν περικνημίδων της. Εἰς τὸ γεῦμα, ἀπὸ τὴν αἱματηρὰν αὐτὴν σκηνὴν δὲν μᾶς ἀπέμεινεν ἀνόμνησις.

Οὕτω εἶχε σφαγῆ ἐπὶ πολλὰς, συνεχεῖς ἐσπέρας ὀλόκληρος ὀρνιθῶν. Ὠραῖαι, καμαρωταί, παχεῖαι ὀρνιθες, αἱ ὁποῖαι ἐκακάριζον φαιδρῶς εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἐνῶ ἀνέσκαπτον μὲ τοὺς πόδας τὴν γῆν, συστρέφουσαι τὰ ὀπίσθια διὰ νὰ ἀνακαλύπτωσι ρίζας φυτῶν καὶ σκόληκας, τοὺς ὁποίους τὸ ρόμφος ἀνῆρπαζε βιαίως, ὑψηλὰ καὶ ὑπερήφανα κοκοράκια, ἀνατείνοντα ἀγερώχως τὸν λαιμὸν, μόλις καταδεχόμενα νὰ ρίπτωσι βλέμματα εἰς τὸ περὶ αὐτὰ πτερωτὸν χαρέμι των, παντός χρώματος καὶ πάσης ἀπεχρώσεως. Ἄλλα μελανὰ ὡς ἔβενος, ἄλλα λευκὰ ὡς χάρτης, ἄλλα μὲ πτερὰ σαπφειρίζοντα, ἄλλα φαιόχροα, ἄλλα μὲ χρῶμα γρανίτου, ἄλλα μὲ χρῶμα ὠχρα, ἄλλα μὲ χρῶμα μετέχον ἀπὸ φαιὰν καὶ λευκὴν, ἀπὸ μαῦρην καὶ ἀπὸ βεθυκούανον ἀπόχρωσιν. Μικρὰ τὰ μὲν, μόλις ἐκθάλλοντα τριγμῶδη λαλιὰν ὀλοστρόγγυλα καὶ εὐκίνητα, μεγάλα τὰ δὲ, μὲ ζωηρὸς στίλβοντα πτερὰ καὶ μὲ εὐγράμμως κυρτὴν καὶ ὑψηλὴν οὐρὰν, μὲ μεγάλην αἱματόχρου κύρθασιν, μὲ πόδας ὑψηλοὺς, ὡς φουντωτὰ ἄνθη στριζόμενα ἐπὶ μίσχου μακροῦ καὶ λεπτοῦ, καπόνια ἄλλα εὐμελῆ καὶ καλλιπτερα, ἐπιμόχθως βαδίζοντα ἀπὸ τὸ πάχος, εὐτραφῆ ὡς τρόφιμοι μονῆς, δίδοντα τὴν ἰδέαν εὐρώστων γυναικῶν χωρικῶν, ἐπιβαλλόμενα μὲ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν στάσεων καὶ τῶν κινήσεων. Ὅλον αὐτὸ τὸ σύνολον τῶν ἐνοίκων τοῦ μεγάλου ὀρνιθῶνος, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐξοχικῆς διαμονῆς μᾶς ἐσκόρπιζε τόνους φαιδρότητος, μίαν ἀπαλὴν ἀγροτικὴν χαρὰν, θορυβοῦν ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὸν κήπον, εἰς τοὺς παρακειμένους ἀγρούς, διακόπτον τὴν ἡρεμίαν τῆς νυκτὸς ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν μὲ παρατεταμένας λαλιὰς, χαιρετίζον τὴν ἀνατολὴν τοῦ φωτός μὲ παταγώδεις ἕμνους, ὅλον εἶχε καταστραφῆ. Καθ' ἑκάστην ἐσπέραν ὑπὸ τὴν μάχαιραν τῆς παιδίσκης, ἣ ὁποία καθὼς ἔλεγεν ἡ μήτηρ της εἶχε «βαρὺ χέρι», ἐπιπτε καὶ μία μικρὰ κεφαλὴ, ἐκλείοντο καὶ δύο μικροσκοπικοὶ μαῦροι ὀφθαλμοὶ ὑπὸ βλέφαρα ὡχρὰ ὡς ὄψις ἀγίου βυζαντινοῦ ζωγράφου.

Τὴν τελευταίαν ἐκείνην ἡμέραν δὲν εἶχεν ἀπομείνη παρὰ ἓν μικρὸν κοκοράκι, μεγέθους μόλις δύο γρόνθων, εἰς ἰσχνὸς κοκορῆς μὲ ὑψηλὰ, λιγνὰ ποδαράκια, μὲ πτεῖωμα ἀραιὸν, μόλις καλύπτον τὸν ὀστεώδη κορμὸν του, μὲ λαιμὸν στενὸν καὶ μακρὸν ἰσομεγέθη μὲ τὰ σκέλη του, μὲ ράμφος προτεταμένον, μικροκαμωμένον, ροδίζον. Καθ' ὅλην τὴν

ἡμέραν, καθὼς εἶχεν ἀπομείνη μόνος ἐντὸς τοῦ μεγάλου κλωβοῦ ἐπιγαινοῦρχετο ἐντὸς αὐτοῦ μὲ νευρικά κινήματα, βάλλον κραυγὴν παραπύνου. Θὰ εἶχε προμαντεύσει τὸ τέλος του, διότι ὡς ἔβλεπε τὸ ἐρυθροῦν φέρεμα τῆς παιδίσκης, ὠπισθοχώρει καὶ ἐζάρωνε πρὸς τὸν τοῖχον. Ὅταν τοῦ ἐρριψαν τὴν πρῶϊαν δράκα κριθαριῦ, ἐπλησίασε πρὸς τοὺς λεπτοὺς κίτρινους τορπιλλοειδεῖς κοκκίσκους δυσθύμως. Ἐβύθισε πεντάκις τὸ ράμφος του ἐντὸς αὐτῶν, κατέπιε ἐλαχίστους καὶ ἔπειτα ἐπλησίασε τὴν μεγάλην λεκάνην μὲ τὸ ὕδωρ, ἐρρόφησεν, ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν τεφρόχρου οὐρανόν, ἐπανέκυψεν εἰς τὸ ὕδωρ, ἐπανύψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνήλθεν ἐπὶ τοῦ ξύλου, ὅπου διήλθεν ὅλην τὴν ἡμέραν, συνεσταλμένος, ἀκίνητος, βυθισμένος εἰς νάρκην.

Περὶ τὴν ἐσπέραν ἡ Φοῖβη διηθύνθη μὲ τὸ σύνθηός της βῆμα γαλῆς, ἐλαφρῶς, ὑπούλως βαδίζουσα πρὸς τὸν ὀρνιθῶνα. Ἡ κόρη ἦτο ἀσυνήθως σοβαρά. Ἐκείνην τὴν ὥραν ἐπὶ τῆς μορφῆς της ἀντενακλᾶτο τὸ πένθος τῆς φύσεως, τὴν ὁποίαν ἐκάλυπτεν ἡ θλίψις τῆς φθινοπωρινῆς ἐσπέρας. Πρὶν νὰ ἀνασῶρη τὸ κάλυμμα τοῦ ὀρνιθῶνος ἐστάθη καὶ εἶδε μελαγχολικῶς τὸν πτωχὸν κοκορῆν. Δὲν ἐβύθισεν ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ, ὅπως ἄλλοτε τὸν βραχίονα μὲ κίνημα ἀπότομον, εὐθὺς, ἔθεσε τὴν χεῖρα βραδέως, ὡσεὶ ἀμελῶς, ἀνορέκτως καὶ συνέλαβε τὸ πτηνόν. Ἐκεῖνο καθὼς ἐκάθητο ζαρωμένον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, δὲν ἀνεπήδησε, δὲν ἐταράχθη, δὲν ἐκραύγασε. Παρεδόθη ὡσεὶ νὰ ἐκοιμάτο, ὡσεὶ νὰ μὴ εἶχε συνειδήσιν τῶν συμβαινόντων τοῦ τέλους του, ὡσεὶ νὰ μὴ εἶχεν ἴδη τὸσας ἐσπέρας τὸρα τὰς πολλαπλὰς κατατομήσεις τῶν πολυαριθμῶν ἀδελφῶν του. Ἐκοιμήθη εἰς τὸν μικρὸν παρὰ τὸ φρέαρ λάκκον καὶ ἐρρίφη χαμαί, ὑπήκουσεν, μὴ ἀνθιστάμενον. Ἡ κόρη πρότεινε τὸν πόδα νὰ τὸ πατήσῃ καὶ τότε ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν, διηθύνε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ ράμφος. Οἱ ὀφθαλμοὶ του συνήντησαν ἐκεῖ ἐμπρὸς ἓνα σκόληκα. Ἀσυνειδήτως πρότεινε τὸ ράμφος νὰ δεῖξῃ τὸ εὐρημα. Ἄλλ' αἴφνης ἐν μέσῳ τοῦ ἐπιχεομένου ἐσπερινοῦ ἡμίφωτος, οἱ μικροσκοπικοὶ ὀφθαλμοὶ τοῦ πτηναρίου ἀπήστραψαν, ὡσεὶ νὰ εἶχε συλλάβῃ ὁ ἐγκεφαλός του μίαν ἰδέαν ἐκδικήσεως καὶ δὲν ἔδῃε τὸν σκόληκα. Καὶ ἐνῶ ἡ μάχαιρα τοῦ ἔθιγε τὸν πτερωτὸν λαιμὸν, τὸ ὑστατον βλέμμα του πρὸς τὴν ζωὴν ἦν ἀπεχαιρέτα ἐφαίνετο λέγον, πρὸς τὴν ὑπερθεν αὐτοῦ δῆμιον :

— Αὐτὸν τὸν σκόληκα τὸν ἀφίνω διὰ τὸ πτώμά σου μίαν ἡμέραν, ὠραία Φοῖβίτσα.

Μποῦμ

Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΥΠΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΑΜΠΕΛΕΤ

Πέτρος Σταματοπούλης

Ὁ εἰς τὰς «Νεφέλας» μεταξύ Δικαίου καὶ Ἀδίκου λόγου διάλογος, ὅπως ἠθέλησε νὰ τὸν χαρακτηρίσῃ ὁ μέγας τοῦ Σωκράτους ἀντίπαλος, ἀλλὰ κατ' εὐσίαν ὁ μεταξύ δύο πνευμάτων παρελθόντος κόσμου καὶ νεωτέρου διάλογος, μᾶς διδάσκει ὑπὸ μίαν γενικωτέραν ἄποψιν τὴν αἰωνίαν πάλιν ἢ ὅποια λαμβάνει χώραν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐποχάς, ὅταν κάποια νέα θρησκεία ἀναφαίνεται καταρρίπτουσα παλαιὰ δόγματα ἢ κάποιον νέον σύστημα εἴτε φιλοσοφικὸν εἴτε κοινωνικὸν εἴτε καλλιτεχνικὸν προβάλλει ἢ μᾶλλον πίπτει ὡς ἀερόλιθος καὶ τ α ρ ἄ σ σ ε ι τ ο ὕ ς κ ὕ κ λ ο υ ς καὶ τὰς σκέψεις ἐκείνων οἱ ὅποιοι μακαρίως ἀναπαυόμενοι ἐπάνω εἰς τὰ μαλακὰ μαξιλάρια τῶν παλαιῶν παραδόσεων καὶ δογμάτων θεωροῦν σχεδὸν καθήκον τῶν νὰ βλέπουν πάντοτε ὀπίσω καὶ οὐδέποτε ἐμπρὸς καὶ κρίνουν ἐκ προλήψεως τὸ νέον ἂν ὄχι καθολικηρίαν γελοῖον καὶ ταπεινὸν, ἀλλὰ πάντοτε ὑποδεέστερον κατὰ πολὺ τοῦ παλαιοῦ, μᾶς διδάσκει, λέγομεν τὴν αἰωνίαν πάλιν μεταξύ τῶν τελευταίων τούτων καὶ τῶν προνομιούχων ἐκείνων τοῦ πεπρωμένου ἀποστόλων οἱ ὅποιοι πρῶτοι ἀνεγειρόμενοι ἀπὸ τοῦ ληθάργου εἰς τὸν ὅποιον ἔρριψεν αὐτοὺς ἡ εὐστάθεια καὶ ἡ ἀκίνησις ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς ἓνα κύκλον ἰδεῶν καὶ νόμων καὶ ἀναθάλλοντες μὲ νέα στοιχεῖα ζωῆς ὡς ἀπὸ τῆς τέφρας τῶν οἱ φοίνικες, κηρύσσουσιν εἰς τὸν κόσμον τὰ καινὰ δ α μ ὀ ν ι α καὶ ἀνάπτουσι δάδας, αἱ ὅποια φωτίζουν τὰ σκότη νέων ὀριζόντων δι' ἐκείνους τοὺς ὀλίγους, οἱ ὅποιοι πρῶτοι μὲ πόθον γνώσεως ἡμιανοίγουσι τὰ ἡμισθεσμένα ἀπὸ τὴν νάρκην βλέμματα.

Ἴσως εἶχε δίκαιον ὁ Ἀριστοφάνης ν' ἀποκαλέσῃ ἄδικον λόγον εἰς τὴν κωμῶδιαν τοῦ τὸ πρόσωπον διὰ τοῦ ὁποίου ἠθέλησε νὰ συμβολίσῃ τὸ νέον πνεῦμα εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Δίκαιον λόγον, σύμβολον τοῦ παλαιοῦ πνεύματος. Ἴσως κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν τὸ νέον δὲν ἦτο παρὰ πομπόλυξ τὴν ὅποιαν ἐφυσούσεν ἡ φουσκωμένη ἀλαζονεία τῶν σοφιστῶν, ἴσως ἦτο ἀνατολὴ παρακμῆς εἰς τὴν ὅποιαν ἔρριψεν ὁ καταστρεπτικὸς πόλεμος Πελοποννησιακός, εἰς πᾶσαν ὁμῶς περίστασιν (καὶ ἂς μὴ θεωρηθῇ τοῦτο ὡς ἔλλειψις σεβασμοῦ πρὸς τὸν ὑψηλὸν ὕμνητὴν τῆς κωμῶδιᾶς) ἂν μία θέλησις πεπωρωμένου διέπει τὰ πάντα καὶ ἂν εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ καλλίτερον φιλοσοφικόν, κοινωνικόν, καλλιτεχνικὸν σύστημα εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἡ ἐποχὴ ἀπαιτεῖ καὶ ὀρίζει, τότε ὁ Ἀριστοφάνης δὲν ἔπρεπε νὰ εἶχε προσδεχθῇ μὲ τόσην ἀποστροφὴν τὸ νέον καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ εἶχε καταδείξῃ φανερά τὸσον πόθον ἐπικρατήσεως ἀκόμη τῶν παλαιῶν θεωριῶν καὶ ἀρχῶν τοῦ περὶ ζωῆς καὶ πολιτείας.

Τὸ νέον, οἰασδῆποτε ὑποτάσεως καὶ ὑφ' οἰανδῆποτε μορφήν καὶ ἂν παρουσιάζεται, εἶνε ἀκλόνητος θέλησις, εἶνε νόμος τῆς φύσεως καὶ ἐκ-
ηλοῦται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τὴν βοήν, μὲ τὴν ὄρμην τοῦ κυκλῶνος

Τοῦτο ἐπίσης τὸ διδάσκει ὁ Ἀριστοφάνης καὶ εἶνε ἄξιον βαθείας μελέτης.

Καὶ ἀλήθεια, μήπως τὸ κομπορημονοῦν, τὸ μεγαλορρημον, τὸ ὑπεροπτικόν, μήπως ἡ ἀδάμαστος ἐμμονὴ τοῦ ἀδίκου λόγου εἰς τὰς δοξασίας του δὲν συμβολίζουν τὴν χαλκίνην, τὴν καταδρομικὴν θέλησιν τοῦ νέου;

Καὶ εἶνε ἡ τοιαύτη ἐκδήλωσις τοῦ ἴσως ἓνας λόγου διὰ τὸν ὅποιον οἱ συντηρητικοὶ καὶ οἱ παλαιόφιλοι παραξενεύονται εἰς τὴν ἐμφάνισιν του, ἐκπλήσσονται ἀπὸ κακὴν ἐκπλήξιν, αἰσθάνονται τὸν τιναγμὸν τοῦ γαλβανισμοῦ, τιναγμὸς ὁ ὅπως ξεσπᾷ ὕστερον ὄρμητικὸς ἐπὶ τῆς ράχους τῶν νεοφωτιστῶν.

Εἰμπορεῖ ὁμῶς διάφορος νὰ εἶνε ἡ ἐκδήλωσις του;

Ὅταν τὸ νέον φανεροῦται ἐὰν ἤθελεν ἀκολουθήσῃ, μίαν φυσικὴν καὶ ἤρημον ἐξέλιξιν θὰ ἦτο ἡ φωνὴ τῆς ἀλκυόνος ἢ ὅποια περιπίπτει ἐπάνω εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ἀπεράντου καὶ μὲ βοήν ρογγαλίζοντος ἀναπαυομένου ὠκεανοῦ, θὰ ἦτο ἡ φωνὴ βοῶντος, ἡ χεῖρ ἡ ἀνάπτουσα λυχίαν εἰς τὴν ἀπεράντον αἰγὴν, εἰς τὴν ἀπεράντον νύκτα τῆς ἐρήμου. Πῶς ἤθελεν ἀκουσθῆ^ν καὶ πῶς ἤθελεν ὄραθῆ^ν; Δ' αὐτὸ βροντοφῶνως ἐκδηλοῦται, δι' αὐτὸ ἀνάπτει πυρκαϊάν.

Τὸ νέον βέβαια εἶνε ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ ἐνὸς πρὸ τοῦ μεγαθηρίου τῆς πλειονοψηφίας. Ὅποια χαώδης διαφορά! Πῶς ἤθελεν ἀντισταθμίση κάπως τὸν ὄγκον, τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀντιπάλου τοῦ ἂν δὲν ἐδεκαπλασίαζεν, ἂν δὲν ἑκατονταπλασίαζε τὴν δυνάμιν του, ἂν δὲν ὠμίλει ὅπως ὁ Ζεὺς διὰ βροντῶν καὶ κεραυνῶν, ἂν δι' ἐνὸς κνούτου δὲν ἐσάλευε τὰς πεποιθήσεις τῶν ἀπειρῶν ἀρουμένων αὐτὸ μὲ τὴν ἰδίαν δυνάμιν μὲ τὴν ὅποιαν ἐσάλευεν ὁ Ποσειδῶν τὸν ὠκεανὸν διὰ τῆς τριαίνης του;

Καθὼς ὁ βᾶτραχος τὸ νέον φουσκώνει πρὸ τοῦ βοῦς τῆς πλειονοψηφίας διὰ νὰ ἰσομετρηθῇ. Ἄν σκάση ἔπεται ὅτι εἶνε ἡ ἀπόρροια μιᾶς νοσηρᾶς φυσικῆς καταστάσεως καὶ ἐκλείπει διότι πρέπει νὰ ἐκλείψῃ. Ἄλλ' ἂν δὲν σκάση ἐξ ἄπαντος θὰ θριαμβεύσῃ ἐπὶ τοῦ βοῦς, θὰ καταρρίψῃ, θὰ κρημνίσῃ, θὰ κατακερματίσῃ διότι διὰ μίαν φυσικὴν θέλησιν πρέπει νὰ τὸ κάμῃ.

Καθὼς ὁ Δαβὶδ ἀλύγιστος καὶ ἀκίνητος, μὲ βλέμμα ἔμπειρον καὶ ψυχομετρικὸν ἀντιμετωπίζει τὸν Γολιάθ τὸν ὑπέρσαρκον καὶ δυσκίνητον καὶ καθ' ἣν ὥραν οὗτος ὀλιγώτερον τὸ φαντάζεται, περιστρέφει μὲ ὄρμην τὴν σφενδόνην του καὶ μὲ ἀέτιον θέλησιν καὶ ἐπιστήμην τὸν πλήττει εἰς τὸ κέντρον τοῦ μετώπου.

Ἄς ἴδωμεν τί λέγει ἡ ἱστορία πρὸς βοήθειάν μας. Ὅταν ὁ Βούδδας ἀπογοητευθεὶς πρὸ τῆς παγκοσμίου δυστυχίας καὶ ματαιότητος, ἀποσυρθεὶς εἰς τὴν ἐρημον ἐπινόησε καὶ ἐτελειοποίησε τὸ θρησκευτικὸν του σύστημα τὸ ὅποιον τὸν ἐγώισμὸν καὶ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου θέτει πέραν πάσης κοινωνικῆς τριβῆς καὶ δράσεως καὶ ἀποστρεφῆ^ν αὐτὸν πάσης γῆϊνης ἡδονῆς καὶ ἀπολαύσεως, εἶχε θανασίμους ἐχθροὺς τοὺς πυρολάτρας καὶ ἀντίθετον ἐπίσης εἰς τὰς δοξασίας του τὸν θεῖον τοῦ Δέβαν.

Ὁ τελευταῖος οὗτος θέλων νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἀκμαζούσης τότε παλαιᾶς θρησκείας τῶν Μάγων, συνεχάλεσε παρ' αὐτῷ

ἐξ Διδασκάλους κήρυκας αὐτῆς καὶ διαρκούσης μιᾶς μεγάλης ἐορτῆς κατὰ τὴν ὁποῖαν παρευρίσκετο προσκληθεὶς καὶ ὁ Βούδδας καὶ πλῆθος ἄλλου λαοῦ, παρώτρυνεν αὐτοὺς νὰ καταρρίψωσι διὰ πειστικῶν λόγων τὰς θεωρίας τοῦ ἀνεψιοῦ του.

Ἐμίλησαν οἱ διδάσκαλοι, ἀλλ' ὁ Βούδδας ἠγέρθη ἐναντίον αὐτῶν με τὴν πεποίθησιν, με τὴν σθένος καὶ με τὴν ὄρμη, ὥστε ἐξεπλάγησαν πάντες καὶ ἐφοβήθησαν ὡς νὰ εἶχε πῆσιν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν κεραυνός. Καὶ ὁ Βούδδας ἐκυριάρχησεν.

Ὁ Μωάμεθ με περισσοτέραν αὐτοπεποίθησιν τοῦ Βούδδα κατανοήσας βαθέως ὅτι ἦτο μία ἐνσαρκος ἐκδήλωσις τοῦ ἀδеспότου πεπρωμένου, ἐξετόξευσεν εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ εἶπῃ τὸν μονοθεῖσμόν του εἰς τοὺς εἰδωλολάτραις κατερχόμενος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του μέχρι βαρβάρων μέσων καὶ ἀπανθρώπως βιαίων.

Διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως τῶν ἀκολουθῶν του πρὸς προσηλυτισμὸν ἢ ἐξόντῳ τῶν ἀντιθέτων του, ἔλεγε: «Κλεις τοῦ παραδείσου εἶνε ἡ σπάθη. Μία σταγὼν αἵματος χυθεῖσα διὰ τὸν σκοπὸν τῆς θρησκείας ἔχει περισσοτέραν ἀξίαν ἀπὸ δέμητον νηστειαν ἐν προσευχῇ. Δὶ ἁμαρτίαι τῶν θησκόντων ἐν πολέμῳ εἶνε συγχωρημέναι καὶ αἱ πληγαὶ τῶν εὐωδιάζοντων καθὼς τὸ ἤλεκτρον ἐν μόσχῳ». Καὶ ἔλεγεν ἄλλοῦ. — «Θανατώσατε τοὺς εἰδωλολάτραις ὅπου καὶ ἂν τοὺς συναντήσατε, συλλάβετε τοὺς, πολιορκήσατέ τοὺς, παραμονεύσατέ τοὺς παντοῦ. Προσηλυτίζονται; Ἐκτελοῦν τὰς προσευχάς; Πληρώνουν τὸν ἱερὸν φόρον; Ἀφήσατέ τοὺς ἐν γαλήνῃ. Ἐπιεικῆς εἶνε ὁ Κύριος καὶ φιλεῦσπλαγχνος».

Ἐπιθετικὸς, ὡς εἵπομεν, πάντα καὶ βίαιος πρὸ τῶν ἀντιθέτων του ὅταν εἰς τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς διδασκαλίας του διαρκούντος ἐνός συμποσίου ἐκ τεσσαράκοντα συνδαιτυμόνων, δοθέντος ὑπ' αὐτοῦ, διδάσκων τὴν θρησκείαν του, ἐχλευάσθη ὑφ' ἐνός, ἠγέρθη ὄρμητικὸς ὡς θύελλα καὶ—«Κανεὶς λοιπὸν δὲν θὰ με ἀκολουθήσῃ—εἶπε. Κανεὶς δὲν δεχεται νὰ γίνῃ ὁ Βεζύρης μου;»

Ὅλοι ἐσιώπησαν ἔκπληκτοι καὶ φοβισμένοι. Ὁ Ἄλλῃς τότε τὸν ὁποῖον εἶχεν ὑποβάλλει ἢ σιδηρᾶ θέλησιν του καὶ ἐπηρεάσει ἢ ἐπιβολὴ τοῦ δόγματός του διέρρηξε τὴν σιωπὴν ἀνακράζων—«Ἐγὼ, καὶ ἂν κανεὶς τολμήσῃ νὰ ἐγερθῇ ἐναντίον σου, θὰ τοῦ θρασύσω τοὺς ὀδόντας, θὰ τοῦ ἐξορύξω τοὺς ὀφθαλμούς, θὰ τοῦ λύσω τὰ γόνατα!»

Τὴν δὲ πεποίησιν εἰς τὴν ἀποστολὴν του εἶχεν ὁ Μωάμεθ καὶ τὸν ἦτο ἀποφασιστικὸς καὶ ἄφοβος, ὥστε συμβουλευθεὶς ποτε ἀπὸ τὸν θεῖον του νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἔργον του διότι σοβαροὶ κίνδυνοι τὸν ἠπέλουν, εἶπεν: «Καὶ ἐν ἔσθον τὸν ἥλιον εἰς τὴν δεξιάν μου, τὴν σελήνην εἰς τὴν ἀριστεράν μου, οὐδέποτε θὰ ἤρνούμην ὅ,τι ἀνέλαβον».

Ὁρμητικὴ λοιπὸν καὶ σθεναρὰ εἶνε ἡ ἐμφάνισις καὶ ἡ θέλησις τοῦ νέου, οὕτω δὲ δι' ὁποῖον ἔχει τὴν ὑπομονὴν νὰ ἀνατρέξῃ τὴν ἱστορίαν τῶν νεοφωτιστῶν θρησκευτικῶν ἀπὸ τοῦ Μωάμεθ μέχρι τοῦ Λουθήρου ὅστις διδάσκων ἀντιθέτους τοῦ παπισμοῦ ἀρχὰς πρὸ ἀπέιρου πλῆθους ἐκπλήττου καὶ ἐκθάμβου ζεσχιζοῦ τὸν ἐγγραφὸν ἀφορισμὸν τοῦ Πάπα με παραδειγματικὴν ἀφοβίαν, οὕτω μέχρι τοῦ Σαθανάρδολα ἢ τοῦ Giordano

Bruno ἂν προστρέξῃ κανεὶς, θέλει πεισθῆ περὶ τῆς ἐντόνου αὐτῆς ἐκδήλωσέως του.

Εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην πνευματικὴν ἢ ψυχικὴν νέαν ἐκδήλωσιν μιᾶς ἐποχῆς, εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ποίησιν, μουσικὴν, φιλολογίαν κτλ. συμβαίνει τὸ αὐτὸ πρᾶγμα.

Εἰς τὴν ἀρχαιότητα λάβετε ὡς παράδειγμα εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοὺς σοφιστὰς, τὸν Πρωταγόραν με στόμφον καὶ με τόλμην προσεγγίζουσαν τὴν θρασύτητα κηρύσσοντα τὰ κενὰ πρὸ τοῦ Σωκράτους καὶ ἄλλων, ποιητῶν καὶ λογίων οἱ ὅποιοι κατὰ Πλάτωνα μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου του μένου ἐννεοὶ καὶ ἐκθαμβοὶ πρὸ τῆς ἐπιβολῆς, τῆς καταδρομικῆς πειστικότητος τῶν λόγων του, καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ἐποχὴν λάβετε τὸν Νίτσε ὁ ὁποῖος τῆς β ο ν τ ῆς κ α ι τ ῆς ἀ σ τ ρ α π ῆς σ υ ν α γ ω ν ι σ τ ῆς ὡς λέγει ὁ D'Annunzio, φανερώσει τὸν Ὑπεράνθρωπὸν του.

Εἰς τὴν μουσικὴν λάβετε τὴν ἐποχὴν ἀπὸ τὸ 450 μέχρι τοῦ 338 π. Χ., περίοδος πάλης ἐνεκα νεωτεριστικῶν ἀρχῶν εἰς τὰς ὁποίας διακρίνεται ὁ Τιμόθεος, τὸν ὁποῖον σκώπτει συντηρητικὸς ποιητῆς παρυσιάζων τὴν Μουσικὴν ρακένδυτον καὶ πλήρη πληγῶν πρὸ τῆς Δικαιοσύνης λέγουσαν.

Ὁ δὲ Τιμόθεός μ', ὦ φιλάττη κατορώρυχε
καὶ διεκέκναι κ' αἰσχίστα.

Πρὸ τῶν ἐχθρῶν του ὅμως ὁ Τιμόθεος δὲν δειλιᾷ καὶ κηρύσσει ὑψηλοφώνως τοὺς νεωτερισμούς του. Ὑπ' αὐτῶν δὲ σκωπτόμενος ἐξακολουθεῖ καὶ λέγει ὑπερηφάνως.

«Δὲν ψάλλω τὰ ἀπηρχαιωμένα διότι τὰ νεώτερα εἶνε πολὺ προτιμότερα ἐκείνων. Τόπον εἰς τὸν Δία, ὑγίαινε δὲ Κρόνε καὶ ἡ Μοῦσα ἢ παλαιά!»

Εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ Βάγνερ μέγας νεωτεριστής, προβάλλων μεταξὺ ὄλων καὶ καταρρίπτων παλαιὰ εἰδῶλα με ἀγρίαν σχεδὸν ἐπιθεσίαν καὶ ἐπιβλητικότητα, ἀποκαλεῖ τὴν μουσικὴν τοῦ μέλλοντος.

Καὶ ἐπειδὴ ἀνεφέραμεν τὸν Βάγνερ θὰ τὸ λάβωμεν τοῦτο ὡς ἀφορμὴν διὰ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ νέα ἰδέα ἐκτός τοῦ ὅτι ὄρμητικὴ καὶ ἐπιθετικὴ φανεροῦται, ἀλλ' εἶνε ἀπαιτητικὴ ἐνίοτε μέχρις ὑπερβολῆς, μέχρι παραδόξου. Τὸ ἔργον τοῦ Βάγνερ ἤμπορεῖ νὰ μᾶς τὸ διδάξῃ.

Ὁ Τολστόι μελετῶν τὰ κοινωνικὰς πληγὰς καὶ διαβλέπων ἐν τῷ γάμῳ μίαν ἐκφυλὸν ἔλξιν μεταξὺ ἄρρενος καὶ θήλεος εἰς τὸν πρόλογον τῆς Σονάτας Κρούζερ φθάνει εἰς τὸ παράδοξον νὰ ἐπινοήσῃ τὴν τελείαν κατάργησιν αὐτοῦ!

Ὁ Μᾶξ Νορδὰου θέλων νὰ ἀπαλλάξῃ ἴσως τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἰδίως τοῦ καλλιτέχνου ἀπὸ μίαν νοσηρὰν καὶ ὑπερβολικὴν ἐπιδρασίαν τῆς συμμετρίας, ἀποκαλύπτει εἰς τὰ Παράδοξά του ὅτι εἰς τὴν φύσιν δὲν ὑπάρχει συμμετρία.

Ὁ σοσιαλισμὸς ἀπαιτεῖ τὴν ἀνάλογον ὑλικὴν ἀμοιβὴν ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἀτόμου, τὸ ὁποῖον σήμερον ἤμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ σχεδὸν οὐτοπία.

Λέγει ἓνα ρητόν—Ἐνίοτε ὁ θέλων νὰ ἔχῃ δέκα πρέπει νὰ ζητήσῃ ἑκατόν. Τὸ ρητόν τοῦτο ἐν τῇ ἀπλότητί του εἶνε ἀληθέστατον καὶ σο-

φώτατον.

Ἐξ ὧν λοιπὸν ὅσα εἴπομεν ἡμπορῆ κανεὶς νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ἀξίωμα ὅτι— Ἡ νέα ἰδέα, ἐπειδὴ συνταντᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν πλειονοψηφίαν ἀντίθετον πρέπει νὰ ἐκδηλωθῇ ἔντονος πολὺ καὶ ὑπερβολικῆ ἐν ἀνάγκῃ.

Ἄποια δὲ εἶνε ἡ θέσις καὶ ἡ στάσις τῆς παλαιᾶς ἰδέας ὡς πρὸς τὴν νέαν ἐμφανιζομένην; Ἡ μᾶλλον πῶς δέχονται οἱ πηλαιόφιλοι καὶ μισονεῖσται ὡς τοὺς ἀποκαλεῖ ὁ Λομπρόζο τοὺς νεοφωτιστούς;

Λαμβάνομεν ὡς παράδειγμα εἰς τὴν νεωτέραν εὐρωπαϊκὴν φιλολογίαν τὸν δ' Ἀννούτζιο.

Τοῦ δ' Ἀννούτζιο ἡ παραγωγή εἶνε ἡ ἀποκάλυψις μιᾶς ἄλλης ἀγνώστου μέχρι τοῦδε φύσεως πλήρους νέων χρωμάτων, ἤχων καὶ μυστηρίου. Φέρει δὲ μεθ' ἑαυτοῦ ὁ δ' Ἀννούτζιο ὅλας τὰς ἐγωϊστικὰς καὶ ἐπιθετικὰς τάσεις τῶν νεωτεριστῶν.

Ἐγείρονται ἐναντίον αὐτοῦ φυσικῶς πρῶτον πολλοὶ τῶν γερόντων παιμαμάχων τῆς φιλολογίας, οἱ ὅποιοι ἀνίκανοι νὰ συλλάβουν τὸ νέον πνεῦμα πεισιμῶνουν καὶ ἀγωνίζονται νὰ διατηρήσουσι νεπὸν ἕνα κόσμον ἰδεῶν τὸν ὅποιον ἤρχεισε νὰ φθείρῃ ἤδη καὶ νὰ ἀποσυνθέτῃ ὁ μοιραῖος σκώληξ τῆς σήψεως, ρίπτοντες θρασυδειλῶς τὰ βέλη των καὶ προφυλασσόμενοι ὀπισθεν τοῦ προχώματος τῆς πλειονοψηφίας, τ ο ὕ ἄ κ ε φ ἄ λ ο υ τ ἔ ρ α τ ο ς ὡς τὴν ἀποκαλεῖ ὁ Ἴψεν, ἡ ὅποια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχει τὸ ἄδικον καὶ ἡ ὅποια τοὺς ὑποστηρίζει.

Ἐξ αὐτῶν πιθανὸν πολλοὶ νὰ ἐλάμπρυναν μίαν παρελθούσαν ἐποχὴν διὰ τῆς παραγωγῆς των, οὐδεὶς δὲ, κλίτοι ἀσπάζεται τὰς νεωτέρας ἰδέας δὲν ἡμπορεῖ νὰ μὴ τοὺς ἐκτιμᾷ καὶ νὰ μὴ τοὺς σέβεται, ἀλλ' ἀνίκανοι ὄντες νὰ προσθέσουν ἕναν μόνον λίθον εἰς τὸ οἰκοδόμημα τὸ ὅποιον ἐγείρουν οἱ ἀπόστολοι τῆς νέας πνευματικῆς ἐποχῆς καὶ ἄγονοι πλέον, διὰ τῆς ἀντιδράσεώς των καθίστανται στοιχεῖα βλαθερὰ εἰς τὴν μοιραίαν καὶ ἀναπόφευκτον ἐξέλιξιν τοῦ νέου, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἐκλείψουν.

Ἄν ἔχουν μίαν ἀκόμη δημιουργὸν ἀποστολὴν αὕτη ἴσως εἶνε νὰ χρησιμεύσουν ὡς διδάσκαλοι τῆς ἐποχῆς εἰς τὴν ὅποιαν ἤχημασαν δι' ἐκείνους οἱ ὅποιοι προστρέχουν εἰς τὸ παλαιὸν διὰ νὰ θανεσθῶν ὅ,τι εἴμπορεῖ νὰ συντελέσῃ πρὸς καλλιέργειαν τοῦ νεωτέρου σπόρου. Δυστυχῶς ὅμως αὐτὸ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν τὸ ἐννοῦν καὶ ἐξαντλοῦν τοὺς τελευταίους σπινθηροὺς τῆς ἐνεργείας των εἰς μάταιον καὶ ἐπιθλαβὴ ἀγῶνα.

Ἄ, ἐὰν ἤξευραν νὰ ἀπέθνησκον ἐν καιρῷ!

Λέγει ὁ Ζαζατούστρας, ὁμιλῶν περὶ ἐλευθέρου θανάτου— «Ἐπάρχει πλῆθος ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι ἀποθνήσκουν παρὰ πολὺ ἄργά. Τὸ δόγμα ποῦ λέγει: «Μάθε νὰ ἀποθνήσκῃς ἐν καιρῷ» φαίνεται ἀκόμη παράδοξον». Ἄλλου λέγει— «Πᾶς ὅστις θέλει νὰ δοξασθῇ πρέπει ν' ἀποκηρυχθῆσιν ἐν καιρῷ τὴν τιμὴν ταύτην καὶ νὰ ἐξασκήσῃ τὴν δύσκολον τέχνην ν' ἀποχωρήσῃ εἰς τὴν εὐθετον στιγμὴν».

Ἐναντίον τοῦ δ' Ἀννούτζιο δεύτερον ἐγείρονται καὶ ἐκ τῶν νέων ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι πρὶν τῆς ὥρας ἐγήρασαν, ἀγωνίζονται δὲ μάτην πρὸς σύλληψιν τῆς νεωτέρας ἰδέας. Εἰς τὸν ἀντιδραστηκὸν ἀγῶνα τοὺς ὑπο-

κινεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ φθόνος, καὶ εἰς αὐτοὺς εἴμπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ εἶνε ἄωρα.

Ὁ Ζαζατούστρας λέγει: «Ἐἰς τινὰς ἡ καρδία γηράσκει τὸ πρῶτον, εἰς ἄλλους τὸ πνεῦμα. Καὶ τινες εἶνε ἤδη γέροντες εἰς τὴν νεότητά των, ἀλλ' ὅταν κανεὶς εἶνε νέος πολὺ ἄργά, παραμένει νέος ἐπὶ μακρόν».

Ἄ Ὑπάρχουν ἄλλοι οἱ ὅποιοι ζῶσι καὶ πέραν τοῦ δέοντος εἰς τὸ δένδρον τῆς ζωῆς, μένουσι δὲ κρεμασμένοι ἀπὸ τοῦ κλάδου των. Ἄς ἐπέλθῃ θύελλα νὰ εἰσῆ τὸ δένδρον καὶ ὅ,τι εἶνε σεσηπῶς καὶ καταφαγωμένον ἀπὸ τὸν σκώληκα.

Ἄ Ἄς ἔλθουν κήρυκες τοῦ ἀστραπιαίου θανάτου. Θὰ ἦσαν αἱ ἀληθινὰ θύελλα καὶ οἱ ἀληθῖνοι κλονισμοὶ ἐπὶ τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς! Ἄλλὰ δὲν ἐννοῶ νὰ κηρύξω ἢ τὸν βρεθὺν θάνατον καὶ τὴν ὑπομονὴν μετὰ παντός ὅ,τι εἶνε γήϊνον.»

Τάδε διδάσκει ὁ Ζαζατούστρας καὶ τάδε ὁ Δίκαιος καὶ ὁ Ἄδικος λόγος τῶν Νεφελῶν τοῦ Ἀριστοφάνους.

Γεώργιος Λαυπελέτ

ΤΟ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ

ΥΠΟ Δ. Ν. ΒΟΥΤΥΡΑ

Ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ ὁ ἥλιος, ὅταν ὁ παπᾶς τοῦ χωριοῦ ἄφησε τὴν ἐκκλησίαν, ποῦ ἦταν χτισμένη σὲ ράχη ἐνὸς βουνοῦ, καὶ ὅπου εἶχε πάει νὰ κάμῃ ἐσπερινὸν, ἐπειδὴ τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ ἦτο ἡ εορτὴ τῆς.

Σιγὰ, σιγὰ πῆρε τὸ μονοπάτι μὲ τὰ μάτια στὴ γῆ, βυθισμένος σὲ σκέψεις καὶ παίζοντας τὸ κομπολόγι του.

Ἐσήκωσε τὸ κεφάλι του ὅταν κατέβηκε στὴν πεδιάδα. Ἐξήτησε ἕνα δρόμο κομμένο μὲς τὰ στάχια, τὸν βρῆκε καὶ ἄρχισε πάλι νὰ περπατῇ σὰν πρῶτα σκεπτικὸς, χωμένος μέσα στὰ στάχια ἴσα μὲ τὸ στήθος.

Τὴν στιγμὴν ἐκεῖνη ὁ ἥλιος ἔδουσε. Ὡσὰν ὁ ἥλιος νὰ κρατοῦσε μὲ τίς ἀκτῖνες του δεμένο τὸν ἀέρα, ἅμα αὐτὸς ἐχάθη ἐχύθηκε ἕνα ὄροσερὸ ἀεράκι ποῦ μύριζε χόρτα καὶ λουλούδια καὶ ἔκαμνε ὄλο τὸν κάμπο νὰ ἀναστενάξῃ.

Ἐάφνου ἀπὸ ἕνα ἀνηφορικὸ δρόμο ποῦ ἤρχετο ἀπὸ τὸ χωριὸν, ἐφάνηκε σὰν φάντασμα ἕνας ὑψηλὸς ἄνθρωπος. Ἐστάθη νὰ ξεκουρασθῇ ἴσως, ἅμα ἀνέβη, καὶ στηρίχθηκε στὸ ραβδί του. Ὁ παπᾶς ἐβγήκε ἀπὸ τὰ στάγια καὶ προχώρησε πρὸς τὸ ὕψωμα αὐτό.

Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ ραβδί, ὁ ὑψηλὸς ἄρχισε καὶ αὐτὸς νὰ κατεβαίνει. Συναπαντήθησαν. Ὁ παπᾶς ἐσήκωσε ξέγνοιαστος τὸ κεφάλι καὶ τὸν εἶδε. Ἐταράχθη καὶ ἔχασε τὸ χρῶμα του.

— Δέσποτά μου! Ἐψύθρισεν ὁ ψηλὸς ἄνθρωπος καὶ στάθηκε.

— Ἄ! σὺ εἶσαι; ἔγινες καλὰ βλέπω! ἀπαντᾷ ὁ Παπᾶς μὲ μιὰ φωνή, σὰν νὰ ἐβίαζε τὸν ἑαυτό του νὰ ἀπαντήσῃ.

— Ναί! δόξα νὰ ἔχῃ ὁ Κύριος!

Και ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ ραβδί ἔβγαλε τὸ καπέλο του, ἕνα ψάθινο κτρινασμένο, καὶ ἔκαμε τὸ σταυρὸ του.

— Μὰ δὲν μοῦ λὲς, Παπᾶ μου, εἶμαι συγχωρημένος καὶ ἄς μὴ πίθανα, ἔ; ρώτησε ἔπειτα.

— Ναί! Ἐσυγχωρήθης ἀπὸ τὸν ἱερέα ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ Θεοῦ! εἶπε μὲ ὕφος ἐπίσημον καὶ αἰνιγματώδες ὁ Παπᾶς.

Ἐγείνε σιωπῇ.

Αὐτὸς ἐγύριζε τὸ κεφάλι καὶ ἔβλεπε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ἔπειτα ἐστάθη εἰς ἕνα σημεῖον καὶ ὁ Παπᾶς ἐσυλλογίζετο.

Συλλογίζεται τὴν ἐξομολόγησι τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ. Ἐνθυμεῖται τὴν ἀδελφὴν του μὲ τὴν γλυκεῖαν καὶ ἰλαρὰν ὄψιν, ἣ ὅποια ἐχάθη μιὰ μέρα, ὅταν ἐπέστρεφε ἀπ' ἐξω στοῦ χωριῦ αὐτοῦ εἶνε τώρα Παπᾶς, ποῦ ἔμενε σὲ συγγενεῖς τῆς, τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεώς τῆς γιὰ τὸ σπίτι τῆς. Ἐνθυμεῖται πῶς ἔτρεχαν ὅλοι νὰ τὴν εὐρουν, ἣ μᾶνα του κλαίουσα καὶ ὀδυρομένη μὲ ἀνακατωμένα μαλλιά, ὁ πατέρας του ἀπελπισμένος. Ἐστάθηκε ἀδύνατο. Ἐβάλαν πολλὰ κακὰ μὲ τὸ νοῦ τους. Κακὸ ποῦ θὰ συνέβη στοῦ κορίτσι καὶ κακὸ ποῦ ἀπὸ τὸ κορίτσι θὰ ἔγεινε. Τὴν λησμόνησαν αἰγὰ, αἰγὰ, καὶ τὰ πράγματά τῆς αὐτὰ ἐξήτοῦσαν νὰ τὰ κρύψουν γιὰ νὰ μὴ τοὺς τὴν θυμίζουν. Ἐξῆφνα ὕστερα ἀπὸ χρόνια πολλὰ μανθάνει σὲ ἐξομολόγησι ἐνὸς ἐτοιμοθανάτου, ὅτι σκότωσε μιὰ κόρη ξένη, ἔξω λίγο ἀπ' τὸ χωριό. Λέγει τὸ ὄνομά τῆς, τὴν πατρίδα τῆς. Τὴν σκότωσε γιὰτὶ δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, νὰ τὴν κλέψῃ. Καὶ ὁ φονιάς εἶνε μπρῶς του. Νομίζει ὅτι βλέπει τὴν ἀδελφὴν του ὅταν γεμάτη χαρὰ ἔφευγε γιὰ τοὺς συγγενεῖς τῆς, γιὰ τὸ χωριὸ αὐτοῦ, ὅπου τὸ θάνατο. Φέρει μὲ τὸ νοῦ του τὴν ἀδελφὴν του αἱματοκυλισμένην, ἀποθνήσκουσαν· ἔπειτα μισοζώντανη νὰ τὴν σέρνῃ γιὰ νὰ καλύψῃ τὸ ἐγκλημά του ὁ φονιάς, πρὸς τὸ πηγάδι καὶ αὐτὴ νὰ προκαλῆ μάταια βοήθεια ἀπὸ τὸν Θεόν... Ἐδῶ ἀπέναντί του εἶνε ὁ φονιάς τῆς! Ὁ παπᾶς ἀνεπήδησε μακινώδης, τὰ μάτια του ἔβγαζαν φωτιές.

Ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ ὁ φονιάς χωρὶς νὰ βλέπῃ τὸν παπᾶ, λέγει δείχνοντας μὲ τὸ ραβδί του μακρῶς.

— Νὰ τὸ παιγνίδι τὸ ἀναθ...

Αὐτὴ τὴν λέξι δὲν ἐπρόφτασε νὰ τὴν τελειώσῃ, γιὰτὶ ὁ Παπᾶς εὖν τρελλὸς τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸν λαιμό. Κάνει κείνος νὰ ἐλευθερωθῇ καταφοδισμένος γιὰτὶ νόμισε ὅτι ὁ Παπᾶς τρελάθηκε, μὰ τοῦ ἦταν ἀδύνατον.

Ὁ Παπᾶς τὸν εἶχε ἄρπάξει μὲ τὰ δάκτυλά του τόσον καλὰ, τὰ σιδερένια, ὡς τὸν ἀητὸ ποῦ ἀδράχνει τὸ θῆραμά του καὶ φώναζε :

— Δὲν φεύγεις ὄχι!.. αὐτὴ ἦταν ἀδελφὴ μου!.. θὰ σὲ πνίξω! Σὲ συγχώρησε ὁ Παπᾶς ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, μὰ ὁ ἀδελφός, ὁ ἄνθρωπος δὲν σὲ συγχωρεῖ!

Τὸν ἔρριξε κάτω χωρὶς νὰ τὸν ἀφήσῃ ἀπὸ τὸ λαιμό καὶ τὸν ἔσφιγγε, τὸν ἔσφιγγε μὲ μανία, μὲ τρέλα. Ἐπαψε νὰ τὸν σφίγγει, ὅταν κατάλαβε, ὅτι ἔσφιγγε ἕνα πτώμα πλέον, ὅτι αὐτὸς εἶχε τελειώσῃ.

Τότε σηκώθηκε μὲ μιὰ κρυὰδα στοῦ σώμα, ἐκύταξε τριγύρω νὰ δῇ μήπως τὸν εἶδε κανεὶς, ἐσφούγγισε τὸν ἰδρωτά του, ποῦ ἔτρεχε ποτάμι

ἀπὸ τὸ πρόσωπό του. Ἐκύταξε γύρω πάλι, ἔρριξε μιὰ ματιὰ στοῦ νεκροῦ ποῦ ἦταν ἀνάσκελα στοῦ χῶμα, μὲ τὸ ψάθινο καπέλο του καὶ τὸ ραβδί του κοντὰ καὶ ἔφυγε γρήγορα.

Ἐχώθη μὲς τὰ στάχυα καὶ ἐχάθη μέσα στοῦ σκότος ποῦ εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἀπλώνεται πυκνὸ σὰν νὰ ἤθελε νὰ σκεπάσῃ, νὰ κρύψῃ τὴν πράξιν τοῦ ἱερέως.

Α. Ν. Βουτυρᾶς

ΤΟ ΒΑΛΣΑΜΟΝ ΤΟΥ ΔΟΚΤΟΡΟΣ ΑΛΗ*

ΥΠΟ Σ. Α. ΜΟΥΣΟΥΡΗ

Ἐφερε γλαυκὴν ἐκ μετᾶξης ἐσθῆτα, πεποικιλμένην ὑπὸ μικρῶν χρυσῶν ἀστερίσκων, τῆς ὅποιας τὸ γλυκύτατον χρῶμα, παρόμοιον πρὸς τὸ τοῦ Ἀττικοῦ στερεώματος ἐν τῇ μαγικῇ τῆς δύσεως ὥρα, ἐφαίνετο φαεινόν, ὡς ἐὰν ἐφωτιζέτο ἐνδοθεν ὑπ' ὅλης τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ παρθενικοῦ σώματός τῆς.. Οἱ ἀγαλματώδεις βραχίονές τῆς, λευκοὶ ὡς ὁ ἀφρός τοῦ ὠκεανοῦ, ἦσαν γυμνοὶ ἄχρις ὤμων, καὶ ὁ κύκκιος τράχηλός τῆς, πλαισιούμενος ὑπὸ τῶν μεταξύνων βοστρύχων τῆς κόμης τῆς, ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ μόνον πρὸς τὰ ἀριστουργήματα, τὰ ἐξεληθόντα ἐκ τῆς σμίλης τοῦ Πραξιτέλους καὶ τοῦ Φειδίου.

Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς ἀπήστραπτε διάδημα ἐν σχήματι ἡμισελήνου, ἀποτελούμενον ἐξ ἀδαμάντων, σαφείρων καὶ ρουβινίων, ὧν ὅμως ἡ λάμψις ὡχρὰ καὶ ἔδουε πρὸ τῆς ἀκτινοβολίας τῶν μελανῶν ὀφθαλμῶν τῆς...

Ἄλλὰ πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ περιγράψω ὅλην τὴν αἰγλήν τῆς θεσπεσίας ἐκεῖνης καλλονῆς; Ἄρκουμαι μόνον παραθέτων ἐναυθὰ τοὺς ἀκολουθούς στίχους Πέρσου τινὸς ποιητοῦ, καὶ προσπάθησε σὺ, ἀναγνώστα, ἐὰν ἔχῃς τὴν φαντασίαν γόνιμον, καὶ τὴν ἐμπνευσιν ζωηράν, νὰ συμπληρώσῃς τὰ κενὰ, καὶ νὰ σχηματίσῃς ἀμυδρὰν ἰδέαν τῆς οὐρανίας ἐκεῖνης κόρης.

« Ἡ λάμψις τοῦ κάλλους τῆς, ὑπερβαίνει τὴν λαμπρότητα τῶν ἀστέρων, καὶ ἐξ αὐτῆς ἀναβλύζει μυστικὴ τις δύναμις, εἰς ἣν οὐδὲν δύναται νὰ ἀντιῆξῃ.

« Εἰς τὴν λευκότητα τοῦ στήθους τῆς φαίνεται σκοτεινὸν τὸ κρίνον, τὸ μειδιάμα τῆς εἶναι θελακτικώτερον τοῦ κήπου τῶν ροδοειῶν, καὶ τὰ φιλημάτα τῆς γλυκύτερα καὶ τοῦ μέλιτος...

« Ἡ ἀναπνοὴ τῆς διαχέει τὴν εὐωδίαν τῶν ἀραβικῶν ἀρωμάτων, ἣ φωνὴ τῆς εἶναι μουσικὴ τῆς ψυχῆς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ὀμιλοῦσι τῆς ἀγάπης τὴν γλῶσσαν...»

Ὁ ἰατρός ἐπλησίασε κρατῶν τὸ νυστέριον.

— «Μὴ φοβεῖσθε» — μοὶ εἶπε γυμνῶν τὸ στήθος μου πρὸς τὸ μέρος τῆς καρδίας...

(*) Βλέπε τὸ «Περιοδικὸν μας» τεύχος 19ον τῆς 1 Δεκεμβρίου.

— «Ὀλίγαι μόνον στιγμαί, καὶ ἡ ἐγχείριστις τελειώνει, καὶ τελειώ-
νουν τὰ πάντα».

Ἀνετινάχθη ἔντρομος... Ἐγχείριστιν !.. Νὰ μοῦ κάμουν ἐγχείρι-
σιν !.. Νὰ ἐπιτρέψω ἐγὼ εἰς ἐκεῖνον τὸν πελώριον γίγαντα μὲ τὰ ἀχα-
λίνωτα νεῦρα, νὰ βυθίσῃ τὸν σίδηρον εἰς τὰς σάρκας μου, καὶ νὰ μοὶ
ἀνασκάψῃ τὰ στήθη !...

Καὶ ἐὰν ὄλαι αἱ ἐπαγγελίαι ἐκεῖναι ἦσαν ἀγυρτεῖαι καὶ ψεύδη ; Καὶ
ἐὰν ἔστω καὶ ἀκουσία τις σύσπασις τῶν χαλυβδίνων ἐκεῖνων μυόνων,
ὠθήσῃ ὀλίγον βαθύτερον τὸ κοπτερόν ὄργανον ; Ἄν... ὄχι, ὄχι, ποτέ...

Ἄλλὰ φωνή τις ἀρμονικὴ, ὡς νανούρισμα, ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς μου
παρδεισίους λόγους παρηγορίας καὶ ἔρωτος· μία χεὶρ λευκὴ καὶ ἀπαλὴ
ἔσφιξε τὴν χεῖρά μου, καὶ δύο χεῖλη—δύο κάλυκες ῥόδου ἤθελα νὰ
εἶπω,—ἐπέφασαν τὸ φλογερὸν μέτωπόν μου...

Ἄφῃκα πᾶσαν ἀντίστασιν. Ἐσφιξα τὴν μικρὰν ἀπαλὴν χεῖρα, ἔ-
κλεισα τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ παρεδέχθη ἀγογγύστως καὶ ἐγχειρίσεις, καὶ
νυστέρια καὶ τὰ πάντα.

α Ἐτελείωσε—ἀνέκραξε μετ' ὀλίγον ὁ ἰατρός—Καὶ τὸν εἶδον ἀνεγει-
ρόμενον καὶ κρατοῦντα μικρὸν ἀντικείμενον εἰς τὴν χεῖρα, ὅπερ ἐκ πρώ-
της ὄψεως δὲν ἠδυνήθη νὰ διακρίνω καλῶς.

Ἐπλησίασεν εἰς τὴν τράπεζαν, ἀπέθηκε τὸ νυστέριον, προσήγγισεν τὸ
ἀντικείμενον εἰς τὸ φῶς καὶ ἤρχισεν ἐξετάζων αὐτὸ ἐπισταμένως.

Ἦτο μικρὰ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ ! Ἴδου, ἰδου, τὴν διέκρινα τώρα κα-
λῶς. Νὰ τὸ σχῆμά της, τὸ παράδοξον καὶ ἰδιόρρυθμον, καὶ νὰ ἡ ἀριστερὰ
καὶ ἡ δεξιὰ κοιλία, καὶ ὁ ἀριστερὸς καὶ δεξιὸς κόλπος της. Καὶ πῶς
ἐπαλλε δυνατὰ—δυνατὰ, καὶ γρήγορα, γρήγορα ! Ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι
θὰ διαρραγῆ.

Μόνον—πρᾶγμα περιέργον—ἐπὶ τῶν δύο κόλπων της ὑπῆρχον ἐσφη-
νωμένα τέσσαρα μικροσκοπικὰ ἀργυρόχροα βέλη, φέροντα μικρὰν πυρί-
νην ἐπιγραφὴν, καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου ἀνέγνωσα, «πόνος»· καὶ ἐπὶ τοῦ
δευτέρου ἀνέγνωσα «ἔρωσις» καὶ εἰς τὰ δύο τελευταῖα ἀνέγνωσα «ἀγάπη
καὶ εὐσπλαχνία.»

Καὶ—πρᾶγμα περιεργότερον ἔτι—ἐξ ἐκάστου τῶν μικροσκοπικῶν ἐ-
κείνων βελῶν, ἀνέβλυζον κατὰ πολυαριθμούς σταγόνας ἄφθονα δάκρυα,
καὶ ἐκυλλόντο ἰθροῦθως ἐπὶ τοῦ θαπέδου, ὡς νιφάδες μικραὶ. Καὶ ὑπῆρ-
χον ἐκεῖ μαῦρα δάκρυα τοῦ πόνου, καὶ φλογερὰ δάκρυα τοῦ ἔρωτος, καὶ
ἀδαμάντινα τῆς εὐσπλαχνίας καὶ τῆς ἀγάπης.

Ὁ ἰατρός μετ' ἐπισταμένην ἐξετάσιν ἐπέθηκε τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ
βέλου τοῦ φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν «πόνος» καὶ εἶπε :

«Ἴδου, ἀνεύρομεν τὴν ἐστίαν τοῦ ἄλγους. Ἐδῶ πρέπει νὰ ἐνεργήσῃ
τὸ βάλσαμον.»

Ἐδραξεν μίαν λαβίδα, ἀπέσπασεν ἐπιτηδείως τὸ βέλος, ἔπειτα ἔλαβε
μικρὰν σύριγγα, τὴν ἐπλήρωσεν ἀργυροχρόου ὑγροῦ, καὶ τὴν ἐκένωσεν
ἐντός της ὅπῃς ἦν ἄφῃκα τὸ ἀνεκυσθὲν βέλος. Ἀμέσως—ὦ τοῦ θαύμα-
τος ! ἡ πληγὴ ἐπουλώθη εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ ἐπίσης τὰ μαῦρα δά-
κρυα τοῦ πόνου, ἔπαυσαν ἀποστάζοντα... Πλὴν—ὡς ἐὰν ἡ πλήρης εὐ-

τυχία νὰ εἶναι ἀνέφικτος εἰς τὸν κόσμον αὐτόν—μόλις ἐπουλώθη καὶ ἐ-
στείρευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἡ μὴ πηγὴ τῶν δακρύων, καὶ εὐθὺς αἱ ἄλ-
λαι ἀνέβλυσαν ἀφθονώτερον, καὶ ἀπεστάλαζον ζωηρότερον τώρα τὰ
ἄλλα δάκρυα τῆς ἀγάπης, τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς εὐσπλαχνίας...

— «Ζαῖρα, Ζαῖρα»—εἶπεν ὁ ἰατρός ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν νεάνιδα.
Πᾶρε κόρη μου, τὴν καρδίαν αὐτὴν καὶ βάλε τὴν εἰς τὴν θέσιν της. Τὸ
ἔργον μας ἐτελείωσε καὶ συνετελέσθη τὸ θαῦμα... Τὴν ἔλαβεν ἡ κόρη εἰς
τὰς τρυφερὰς χεῖράς της, τῆς ἐμειδίασε, τὴν ἐθώπευσεν ἀπαλὰ—ἀπαλὰ,
καὶ εὐθὺς τὰ φλογερὰ δάκρυα τοῦ ἔρωτος ἔγειναν ἄφθονα, καὶ πυκνὰ ὡς
βροχὴ, καὶ διάπυρα καὶ βαρῆα ὡς ἀναλελυμένος μόλυβδος, καὶ τὰ χεῖλη
μου ἤρχισαν νὰ ψιθυρίζουν σιγηλὰ παράπονα, μυστικούς ὄρκους ἔρωτος.

Ἐκεῖνη μὲ ἤκουσε, μοὶ ἔρριψε βλέμμα μελαγχολικὸν καὶ περιπαθεῖς
μεστὸν γλυκύτητος, ἀγάπης καὶ αἰκτου, ἔθηκε τὴν καρδίαν ἐπὶ τοῦ στή-
θους της, ἔτρεξε πρὸς τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον, καὶ ἐχάθη εἰς τὸ κενόν...

Ἐρριψα κραυγὴν τρόμου, ἀνετίναξα δι' ἐνός νευρικοῦ σπασμοῦ τὰ
καλύπτοντά με σκεπάσματα, καὶ ὤρμησα καὶ ἐγὼ εἰς τὸ παράθυρον.

Ἐκεῖ τὴν ἐπανεῖδον πάλιν. Ἠωρεῖτο ἐν τῷ διαστήματι, ὡς ἀν μορφῇ
ἐξανεμισμένη εἰς τὸν ἀέρα. Οἱ ἀστερίσκοι τοῦ φορέματός της ἐλαμπύρι-
ζον, καὶ ἡ ἀκτινοβολία τοῦ παρθενικοῦ της μετώπου, περιέβαλλε τὴν
κεφαλὴν της διὰ φωτεινοῦ κύκλου, προσομοίου πρὸς τὸν περιβάλλοντα
τὴν κεφαλὴν τῶν ἀγγέλων.

Κορυδαλοὶ ἐπτερούγιζον περὶ τῆς, καὶ ὁ ζέφυρος τῆς ἐγγιζούσης αὐ-
γῆς ἐκόλλου τὴν γλαυκὴν της ἐσθῆτα, καὶ τὴν ὠθει πρὸς δύσιν ἀπαλὰ-
ἀπαλὰ, ὅπως τὰ ἐρυθρόχροα σύννεφα, ὅπως τὰ ῥοδόχροα ὄνειρα τὰ ὁ-
ποῖα ἡ αὐγερινὴ αὐρα, διώκει πρὸς τοῦ ὀρίζοντος τὰ σκιερὰ βάθη.

— «Θὰ σὲ φθάσω—ἀνέκραξα—θὰ σὲ φθάσω...» καὶ ἐρρίφθη κατό-
πιν της εἰς τὸ κενόν.

Ἡ φαντασία μου, ἐγὼ ὁ ἴδιος ἔτρεχον κατόπιν της πετρούμενος ὑπὸ
τῶν φλογερῶν μου πόθων, φωτιζόμενος ὑφ' ὄλης τῆς ἀκτινοβολίας ἣν
ἐκείνη ἀνέπεμπε, διεσκέλιζα μετὰ θαυμαστικῆς εὐκολίας τὸ ἄπειρον. Καὶ
ἡ ἀγωνιώδης αὐτῆ πορεία μου διήρκεσε χρόνον, πολὺν χρόνον—δὲν ἠ-
ζεύρω πόσον χρόνον—, ἴσως μίαν ὀλόκληρον ζωὴν, ἀλλ' εἰς μάτην !...

Ὁ ἐωθινὸς ζέφυρος κατέστη ἰσχυρότερος τώρα, ἢ μεταξὺ μας ἀπόστα-
σις ἠῦξεν ὄλονεν, καὶ ἐπὶ τέλους ἦλθεν ἀπαισία στιγμὴ καθ' ἣν δὲν
ἔβλεπα πλέον...

Τὸ αἷμα μου ἐπάγωσε τότε, οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἐθολώθησαν, ἠσθάνθη
σκοτοδίνην καὶ ἔπεσα....

Ὅταν συνῆλθα, εὐρέθη ἐπὶ θαυμασίου καὶ μονήρους τινὸς τοπίου.
Περίξ μου ὠραῖα μικρὰ θασύλλια πορτοκαλεῶν, ροδοσφῶν καὶ πεύκων,
ἀπετέλουσαν συμπλέγματα χαριέστατα καὶ πλήθος εὐοσμα ἀνθύλλια τῶν
ἀγρῶν, ἠρωμάτιζον καὶ ἐθαλάμουν τὴν ἀτμοσφαιραν.

Δάκρυα ἀνέβλυσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ πάλιν τὸ στήθος μου
διώγκωσε λυγμὸς, καὶ εἰς τὰ χεῖλη μου ἐφθασαν, ὡς ἀπρὸς τῆς ἐσωτε-
ρικῆς τριχυμίας ἥτις ἐπάλαιεν εἰς τὰ στήθη μου, οἱ ἀκόλουθοι χαριέν-
τες θρήνοι, ἐμπνευσμένης ἰταλικῆς λύρας :

— « Ἡμίκλειστον ἔχων τὸ στόμα, ἵνα ἀναπνεύσω τὴν εὐώδη αἶραν τοῦ ἕαρος ἐνόμισα ὅτι αὕτη ἐφίλησε τὰ βελούδινα χεῖλη τῆς Ζαΐρας μου.. »

« Ἐὐρεψα Ἴον, καὶ ἐνόμισα ὅτι τὸ λεπτόν ἄρωμά του εἰσέδουε μέχρι τῆς καρδίας μου, καὶ μοὶ ἐκήλει ἐκεῖ τὰς εὐαίσθητοτέρας χορδὰς, ὡς ὅταν ἡ ψυχὴ μου αἰσθάνεται ἑαυτὴν πλησίον τῆς Ζαΐρας τῆς ».

« Προσῆλθασα τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν κυανῶν πεδίων τοῦ ἀπεράντου οὐρανοῦ, καὶ ἐφαίνετό μοι ὅτι οἱ κυματόεντες θύσανοι τῶν νεφῶν, διέγραφον τὸ γλυκὺ ὄνομά τῆς, ἀργυροῖς γράμμασιν ἐπὶ κυανοῦ πεδίου.. »

« Εἰς τὰς ἀναμνήσεις μου, εἰς τὰς ἐλπίδας μου, εἰς τὰ ὄνειρά μου ὅν ἀνευρίσκω εἰμὴ μόνον αὐτὴν, καὶ τὸ πᾶν μοὶ ἀνακαλεῖ τὴν λατρευτὴν τῆς εἰκόνα.. »

« Μακρὰν τῆς Ζαΐρας μου εἶμαι μηδέν... μακρὰν τῆς ὅν αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν σκεπτόμενον, οὐδὲ ζῶντα.. »

Αἶφνης μία χεὶρ ἐπετέθη ἐπὶ τοῦ ὤμου μου, καὶ φωνὴ τις ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς μου : « Τί ἔχετε πάλιν ; »

Ἐστράφη καὶ ἀνεγνώρισα τὸν ἰατρὸν « Μπέν-Μωχαμέτ-Ἄλῃν.

— « Διατί κλαίετε ; » μὲ ἠρώτησε βλέπων ὅτι τὰ δάκρυά μου ἐξηκολούθουν νὰ ρέουν. .

— « Μπέν-Μωχαμέτ-Ἄλῃ, — ἀνέκραξα τότε ὀργίλως. Με ἐξηπάτησες... Εἶσαι ἀγύρτης. Μοὶ ὑπεσχίθης νὰ μοὶ θεραπεύσης τοὺς πόνους μου, καὶ μοῦ ἤνοιξες πόνους νέους, χειροτέρους τῶν πρώτων... Ὑπεσχίθης νὰ κάμης νὰ μειδιάσουν τὰ χεῖλη μου, καὶ κύτταξε πῶς ρέουν τὰ πικρὰ δάκρυά μου ! ! »

« Τὸ φάρμακόν σου ἀπέτυχε, δόκτωρ Ἄλῃ. Ἐὰν ἔχεις βάλσαμον ἄλλο, δυνάμενον νὰ ἐπουλώσῃ καὶ αὐτὰς τὰς πληγὰς μου, δός μοι, ὦ ! δός μοι αὐτό. Καὶ ἐὰν ὅν ἔχεις, τότε ἀποκαλῶ τὰς θεωρίας σου ψεύδη, καὶ τὰς ἐπαγγελίας σου ἀγυρτείας.. »

Ἐσκυθῶρπασε, μὲ παρετήρησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς μὲ βλέμμα μεστὸν μελαγχολίας καὶ οἴκτου, καὶ ἐψιθύρισε :

— « Ναί, ἔχω, ἔχω... Ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ ».

Διηυθύνθημεν εἰς παρακειμένην συστάδα ροδοδαφνῶν, ὑπερέβημεν μικρὸν τινα φράκτην, καὶ... ὅν ἠδυνήθη νὰ συγκατατήσω κίνημα φρίκης.

Ἐμπροσθέν μου εὐρίσκετο κενὸν φέρετρον, ἐφ' οὗ ἔκαιον δύο λαμπάδες, καὶ παρ' αὐτῶ ἀνέμενον ἀνεσκαμμένον μνημεῖον, σκιαζόμενον ὑπὸ θρηνοῦσης ἰτέας, καὶ ἐπ' αὐτῆς μικρὸν πτηνὸν, ἐτόνιζεν ἄσμα γλυκὺ, ὡς προσευχὴ, καὶ μελαγχολικόν, ὡς θρήνος.

Ἐπισθοχώρησα φρικιῶν, ἀλλὰ χεὶρ σιδηρᾶ—ἡ χεὶρ τῆς εἰρμαρμένης πιθανῶς—μὲ συνέλαβεν ἐκ τοῦ τραχήλου, καὶ φωνὴ τις ὑπόκωφος καὶ μυστηριώδης ἀνέκραξε :

— « Αἱ ἐπιθυμίαι σου εἶναι ἀπέραντος ὡς ἡ ἄβυσσος. Οἱ πόθοι σου εἶναι ἀχανεῖς, ὡς τὸ ἄπειρον, καὶ οἱ πόνοι σου εἶναι βαθεῖς καὶ ἀνίατοι, ὡς ὁ τάφος... »

Θνητὲ δυστυχῆ ἀναπαύθητι... »

Καὶ ἡ συλλαβοῦσά με χεὶρ μὲ ἔρριψεν ἐντὸς τοῦ φερέτρου, καὶ ὤθησε τὸ φέρετρον εἰς τὸν τάφον.